

Мариана Чомпалова-Йорданова

Моето дете

Статии, интервюта, инициативи

www.moetodete.com

- Малка електронна книга за детето и семейството -

За автора:

Мариана Чомпалова-Йорданова е социален педагог. Завършила е Национална гимназия на сценични и екранни изкуства-Пловдив със специалност- организация за театър, кино и телевизия и Педагогическия Факултет на ПУ "П. Хилендарски"- Пловдив, специалности- предучилищна и социална педагогика. Преминала специализация по социална педагогика и допълнителни обучения в областта на педагогиката,

детската психология и правата на детето: Възрастова психология- особености на детското развитие 0-3 г. Общуване и личностно развитие. Възрастови кризи и деца в риск. Насилие над деца. Агресията сред децата и младите хора и подходи за справяне. Работа с деца с ограничена автономност. Политиката за хората с увреждания. Професионална реализация в сферата на културата, журналистиката и социалната педагогика. Работила е като педагог в ОУ, ДГИ, ДДЛРГ и ДМСГД, с деца от 0 до 7г., лишени от родителски грижи, в неравностойно социално положение, с увреждания, с интелектуални задръжки и с емоционални проблеми. Понастоящем работи в областта на PR и екологичното образование на подрастващите. Автор на много публикации в печатни и електронни издания и на документални филми. Създател и администратор на Национален форум "Моето Дете". Майка на две деца.

За Национален форум „Моето дете“:

Национален Форум "Моето дете" е общност от доброволци, родители и специалисти работещи с деца, безплатно електронно издание със социална насоченост, създаден на 25.04.2006 г. Сайт- форум с интернет адрес www.moetodete.com, за настоящи и бъдещи родители и педагози, за закрила и защита на детето, за разнообразните детски проблеми от 0 до 18г. Разглежда развитието и възпитанието на детето, грешки и начини

за корекция в тези направления. Целта е създаване на още едно полезно място в интернет пространството, където родители и специалисти да споделят своите радости и тревоги относно развитието и възпитанието на своите деца и възпитаници. Екипът се състои от специалисти в областите педагогика, психология, медицина, социални дейности и право, безвъзмездно отговарящи на въпроси зададени от родители. Освен предоставяне на актуална информация, като водеща дейност на организацията през последните години са нейните успешни благотворителни кампании в помощ на родители и деца в беда.

10 години НФ „Моето дете“

Преди десет години, на 25.04.2006г. създадох Национален форум "Моето дете"- доброволческа организация, общност от родители и специалисти работещи с деца, идея в която повярваха много хора. През тези години успяхме да реализираме 10 благотворителни кампании в които се включиха стотици хора от цяла България и да подкрепим десетки такива в помощ на деца и семейства в беда. Организирахме 40 инициативи, 10 работни срещи на дамския клуб, един семинар, една петиция и десетки празнични програми за деца лишени от родителски грижи. Участвахме в кръгли маси и тв дискусии, където отстоявахме своите позиции. Дадохме стотици безплатни консултации и подготвихме поредица от актуални публикации за електронния печат. Всичко това е реализирано единствено и само с доброволчески труд и лични дарения. Благодаря на всички съмишленици, сътрудници, доброволци, приятели и хора с добри сърца!

Благотворителни кампании и инициативи:

1. Нашите дейности, видео: www.moetodete.com/content/view/583
2. Нашите кампании и след това: www.moetodete.com/content/view/682/2/
3. Семинар съвместно със Сдружение "Майки срещу дрогата:
Видео: www.moetodete.com/content/view/590/2/
4. Петиция за промени в детското здравеопазване съвместно с Инициативата "Спаси, дари на...": www.moetodete.com/content/view/383/83/
Видео: www.moetodete.com/content/view/585/2/
и www.moetodete.com/content/view/586/2/
5. Кампании за коледни подаръци за децата от ДМСГД- Хасково:
- 2013г: www.moetodete.com/content/view/659/2/
Видео: www.youtube.com/watch?v=Yrsw9jM7vNA&feature=youtu.be
- 2012: www.moetodete.com/content/view/607/66/
Видео: www.moetodete.com/content/view/608
- 2011г. Видео: www.moetodete.com/content/view/591/2/
6. Кампания в помощ на Вангел и дъщеричката му Ели:
www.moetodete.com/content/view/631/2/
www.moetodete.com/content/view/624/83/
Видео: www.youtube.com/watch?v=PEpFp4G9RPE
7. Кампания в помощ на Руми и малката ѝ дъщеричка:
www.moetodete.com/content/view/663/2/
Видео: www.youtube.com/watch?v=peOdEV5prB4&feature=youtu.be
8. Първи истински рожден ден на малката Аслъ:
www.moetodete.com/content/view/674/2/
9. Коледно дамско парти с Дядо Коледа, мама Руми, Аслъ и приятелчета:
www.moetodete.com/content/view/686/2/
10. Кампания "Да построим къщичка на мама Руми и дъщеричката ѝ", преустановена:
www.moetodete.com/content/view/692/2/
11. Кампания "Да подкрепим Петьо": www.moetodete.com/content/view/680/66/
12. Нов дом за Руми и малката ѝ дъщеричка:
www.moetodete.com/content/view/709/2/
Видео: [тук](#).

Сайт на НФ „Моето дете“: www.moetodete.com
Специализиран форум: <http://moetodete.com/forum/index.php>
Нашият екип: www.moetodete.com/content/view/128/71/1/1/
[ФБ страница](#)

За контакт: nfmoetodete@abv.bg

Посвещавам тази електронна книжка на всички настоящи и бъдещи родители, специалисти работещи с деца, сътрудници, приятели, съмишленици и доброволци на НФ „Моето дете“, благодарение на които светът със сигурност е станал по-добро място за живеене! Благодаря, че повярвахте в моята кауза!

С любов: Мариана

2016 г.

Интервюта с мен:

Основно децата се нуждаят от нашата любов!

Интервю за Тв 7 по повод 1г. НФ „Моето дете“, 2007г.

От кога съществува сайтът Национален форум "Моето дете"? И колко човека се грижат за сайта?

НФМД съществува от 25 април 2006 г. Технически се грижат администратор и модератор, но в същност екипът ни е от 15 специалисти от цялата страна работещи предимно с деца: лекари, юристи, социални работници, психолози, педагози и др.

Какво ви накара да създадете този сайт?

Необходимостта да има в интернет пространството още едно специално и бесплатно място, където родители и специалисти да обменят опит и мнения, да се срещат и разговарят по въпроси касаещи възпитанието, развитието, здравето и проблемите на децата от 0 до 18г., защото това е възрастта през която ние родителите и педагозите сме тези, които носим отговорност за нашите деца и възпитаници. Съответно във форума хората задават своите въпроси и получат отговори, въпреки че нашето издание няма консултативна, а само информационна насоченост. Често ние специалистите също се допитваме и сверяваме часовниците си според последните тенденции в областта на педагогиката и медицината. Уточнявам, че Национален Форум "Моето дете" от 0 до 18 г. е сайт- форум, електронно издание със социална насоченост, което се разпространява бесплатно и само по интернет. Ние нямаме банкова сметка, нашите дейности се реализират само с доброволчески труд и лични дарения.

Какъв тип са публикуваните при вас материали?

Предимно подбрани статии за развитието и възпитанието на детето, закони касаещи правата на детето и майката, програми, забавна част, чат, обяви, актуални новини, галерия от невероятни снимки на дечица и разбира се основната част това е форумът. Именно в него стават срещите между потребителите и специалистите, където всеки може да зададе своите въпроси или да сподели своите радости и тревоги, да обмени опит, както и да получи отговор.

Как става достъпът до сайта?

Достъпът до сайта и форума изисква регистрация, която отнема минимално време и съответно активиране от посочената поща. В ляво на сайта е основното меню, от където става достъпа до отделните категории. Към настоящия момент, имаме общо около 4 хиляди постоянни потребители и приятели и многобройни гости.

От какви хора предимно се посещава сайта?

Предимно настоящи и бъдещи родители и педагози и най-вече от майки. За моя радост аз вече имам не малко лични контакти с нашите потребители. Посещават ни и много татковци, както и специалисти.

Кои са основните дискутирани теми, които интересуват родителите?

Предимно отглеждането на бебетата, общуването с тях-един много важен момент от детското развитие, също правата на детето, работа с деца с увреждания, както и детската агресия.

Кои са основните стъпки при възпитанието на детето?

Възпитанието на детето започва от най-ранна възраст. Напоследък много се говори за пренатално възпитание-възпитание преди раждането. Още Аристотел е казал, че възпитанието на детето започва преди раждането му! Много е важно детето още преди появата си на бял свят и през първите дни след раждането си да чувства, че е обичано и да се общува с него, да разбере че е значимо и специално. Децата чувстват настроението на възрастните и

разбират отношението, което те проявяват към малкото човече до себе си, затова е много важно всяко дете да израсне в спокойна семейна обстановка, която му дава сигурност и спокойствие. Първата година е особено важна за цялостното бъдещо развитие на детето. Трябва да съумеем да "поканим" детето в нашия свят и да му го разгърнем по най-правилния начин. Разбира се възпитанието продължава и след това и всяка възраст в развитието на детето носи своята специфика. Основното което трябва всеки родител да даде на своето дете е любов!

В момента при вас върви петиция за промени в детското здравеопазване, какви са целите ви?

Активно си сътрудничим с Инициативата "Спаси, дари на...": www.save-darina.org Опитваме се да помагаме на деца, нуждаещи се от скъпоструващи животоспасяващи операции в чужбина. Разпространяваме техните банкови сметки и смс-номера, с цел техният зов за помощ да достигне до повече хора. Тук е мястото да кажа, че доброволните дарения стават само по сметка на детето или смс-номер, разрешени от МЗ. Искаме да облекчим ходенето по мъките на родителите, които са принудени сами да организират и провеждат кампании по набиране на средства за децата им. За съжаление в много от случаите държавата се дистанцира. Много деца умират поради липса на пари за лечение и не случайно страната ни е на първо място в ЕС по детска смъртност. Нашата цел е да изискваме от законотворците, разходите за този вид операции да се поемат от държавата, както и да има значителни намаления на лекарствата за деца т.е. детското здравеопазване да бъде приоритет в здравната ни политика. След набиране на достатъчен брой подписи, петицията ще бъде предоставена на институциите до които е адресирана, дано има промяна или поне ще опитаме. Няма нещо по-важно от здравето на децата и правото им на живот . Много се радвам, че [петицията](#) ни е подкрепена от 10 водещи електронни издания, за което искрено им благодарим! Какво по-хубаво, че имаме колеги-приятели с които имаме и общи задачи.

Основните инициативи на НФМД са?

Предоставяне на безплатен достъп на родителите до актуална информация свързана с правата, образованието и отглеждането на децата им.

Безплатни куклени представления и културни развлечения по повод различни празници за деца отглеждани в ДМСГД, по инициатива на НФМД, съвместно с художествено- творчески състави.

Безплатни консултации и индивидуални занимания с деца от социално слаби семейства или лишени от родителски грижи.

Участия в благотворителни инициативи.

Участия в кръгли маси и поставяне на проблеми свързани с децата.

Участия на наши специалисти в телевизионни предавания и дискусии по проблеми свързани с децата.

Съвместна работа с Инициативата "Спаси, дари на...": www.save-darina.org

Национална петиция за промени в детското здравеопазване в Р.България.

Работа с отделни училища и детски градини.

Организиране на неделни училища към български православни църкви.

НФМД отстоява за:

Нашият екип и редовни потребители- специалисти и родители отстояваме за: Достъп и право на безплатно образование и здравеопазване на всяко българско дете.

Осигуряване от държавата на средства за животоспасяващи операции на деца и трансплантации в чужбина.

Интегриране на децата с увреждания.
Връщане на възпитателните функции на българското училище.
Засилване на нравственото възпитание в българското училище и детска градина и въвеждане на християнството като задължителен учебен предмет.
Изцяло прехвърляне на подготвителните групи от ДГ към училищата и осигуряване на достатъчен брой места в детските ясли и градини.
Интегриране и задължително посещаване на училище от всички деца от ромски произход, не обхванати от образователната система. Повишаване половата култура сред значителна част от ромските малцинства.
Професионална реализация в Бг. на младите български специалисти и достойно заплащане на педагози, лекари и др.
Премахване на границата доход, за получаване на детски добавки, защото всяко дете има право на такива. Увеличение на размера на детските добавки минимум до 1/2 от м.р.з.
Връщане на извънкласните безплатни форми в училищата, като спортни, музикални, езикови и др. школи. Откриване и развитие на детските таланти.
Стимулиране на раждаемостта сред българските семейства.
Популяризиране на идеята за приемни семейства в България.
Социализиране на децата отглеждани в социални домове.
Лишаване от родителски права при изоставане и незаинтересованост над 3 месеца към дете, с цел осиновяване на детето и осигуряването му на надеждна семейна среда.
Подпомагане на социално слаби семейства от държавата с цел отглеждане, а не извеждане на децата от семейството им.

Въпросите които най- често тревожат младите майки?

Интервю за в „Психо“ и НФ „Моето дете“

До кога кърмене и от кога захранване?

Най-доброто за детето е, ако бъде кърмено поне до 6-12 месечна възраст. Майчината кърма е идеалната за всяко дете храна и съдържа всички необходими вещества за крехкия детски организъм, създава добър имунитет и кърмените деца определено боледуват по-малко. Съответно от определен период детето може успоредно да приема кърма, подходящи за възрастта му храни и разбира се вода. Да се има предвид, че приемащите майчина кърма деца, поемат по-малки количества вода. Постепенно след годинка да се премине на обща храна, като се спестяват солените храни, силните подправки и храните

предизвикващи алергии при малките деца. Ако въпреки желанието и усилията на майката кърма липсва, недостатъчна е като количество и качество или има основателна причина да не кърми, детето се храни с АМ, като се спазват препоръките на педиатъра за хранене и захранване.

Забележка: Според последните тенденции на СЗО детето е добре да се кърми до 1-2 г., препоръчва се захранване след 4 и половина- 5 месечна възраст със зеленчуково пюре (по българската школа) или с каша (според западната школа), не с плодови сокчета. По отношение на водата, по българската школа се препоръчва преварена вода от първите дни след раждането, а по западната- след 6-я месец (ако детето приема само майчина кърма).

Защо някои деца спят по-малко?

Ако детето е здраво и не изпитва болка, облечено е с лека и удобна дрешка, нахранено е и не е жадно, добре е проветрено помещението, в момента няма проблем с никненето на зъбките, но не спи достатъчно, обяснението често е в темперамента на детето. Както при възрастните хора, всеки се нуждае от индивидуално количество сън?

Полезен ли е плачът?

Категорично Не! Детето не бива да се оставя да плаче, това го невротизира и често остава отпечатък в психиката му.

За и против детски ясли?

За предпочитане е детето да се отглежда в семейна обстановка и от своята майка до 2-3 годишна възраст, вариант детски ясли да се предприема в краен случай и по възможност над 2 годишна възраст. Това е така, защото в ранна детска възраст детето има преди всичко потребност от общуване с възрастния т.е. своята майка, а потребността от общуване с връстници се появява по-късно. Съответно в група децата повече боледуват, не винаги могат да получат индивидуално внимание, от твърде крехка възраст трябва да се съобразяват с ред правила и режим, често плачат и трудно свикват в новата обстановка. След [8-я месец](#) детето ясно разграничава своята майка, придало и е специален статут и всяка раздяла с нея в ранна детска възраст е травмираща, това е периодът в който се появява и страхът от непознат, това са част от причините поради които не е особено подходящо детето да попадне в детски ясли от едногодишна възраст. Някои деца свикват бързо, на други им е нужно време, а трети не свикват и воденето сутрин на детски ясли е кошмар, както за майката, така и за детето. На детето могат да се осигуряват моменти за игри и общуване с други деца сред приятелския кръг, в парка и др. По отношение възпитаването на елементарни навици, умения и знания в ранна детска възраст, с тази задача може да се справи всяка майка, ако има желание. Детските градини са препоръчителни за децата, защото там те получават реални знания и умения и добра подготовка за училище. Всяко дете е индивидуално и всеки родител трябва добре да прецени конкретната ситуация.

Как да откажем детето от смучене на пръст и биберон?

Препоръчително е да не се използват детски залъгалки- [биберони](#)! Когато нещо не е дадено на детето, то няма как да се привърже към него. Бибероните често водят до изкривяване на челюстта и лошият навик детето да лапа предмети търсейки успокоение по този начин. Стрес е и отказването от тях. Това може да се спести както на детето, така и на майката. Навикът детето да смуче пръста си, ако в кърмаческа възраст се приема за сукателен рефлекс, след това се счита за лош навик, често плод на скука или липса на внимание, затова от самото начало отмествайте ръчичката му от устата и я ангажирайте с играчка!

Памперси до кога, гърне от кога и как да формираме битови навици у малкото дете?

[Памперсите](#) е достатъчно да се използват до година и половина. Постепенно и ненатрапчиво от около годинка детето да започне да се приучава да ползва гърне и от 2 год. да може да контролира и съобщава за физиологичните си нужди. Не бива гърнето да се ползва за игра, за да разбере детето предназначението му първоначално да се поставя или държи върху него предимно във времето преди и след сън, освен това всяко дете има някакъв режим в това отношение и майката най-добре може да усети кога и какво иска да прави детето. По отношение на [уменията](#) детето самостоятелно да се храни, да пие от чашка и да се облича, това са неща които то ще овладее постепенно. След годинка е добре детето да пие от чашка, давайте му лъжичката, за да се опитва само да поставя храна в устата си, нищо че ще се изцапа, все пак никой не се ражда научен.

Как да общуваме с малкото дете, разбира ли?

Да, децата всичко разбират и чувстват и не случайно вече се говори за пренатално възпитание или възпитание преди раждането. Още Аристотел е казал, че възпитанието на детето започва преди неговото раждане. По необясним начин детето чувства настроенятия на родителите и това се отразява върху неговото развитие. С детето трябва максимално да се [общува](#), играе, разбира и подкрепя в изграждането на неговото Аз. Това е много важно за бъдещото формиране и изграждане на личността.

Защо на 2-3 години децата са особено вироглави и непослушни?!

Защото са в период на т.нар. детски "пубертет". Това е периодът на "Не" и "Аз". На 2-3 годинки детето осъзнава своето Аз, отделя себе си от другите, полово се идентифицира, отстоява и налага своето, формира характера си. Това е нормален период в детското развитие и следва майките да проявяват повече разбиране и спокойствие. Ако детето плаче при отсъствие на своята майка и трудно свиква с детска градина, нужно е търпение, това означава че

детето е изградило силна емоционална връзка със своята майка в което няма нищо лошо.

Как да се справим с възпитанието?

Детето трябва да се възпитава в спазване на определени правила, навици и умения, но не по насилствен начин. Да не се употребява бой и да не се възпитава на удара да отговаря с удар, когато общува с връстници. Да не се използват заплахи и страх! Да се възпитава в дух на толерантност при общуване с по-различни деца, деца с увреждания и пр. Да се възпитава в нравственост и добронамереност. Не лишавайте детето си от всеки миг внимание! Винаги да чувства вашата обич и подкрепа, но и да осъзнава кое и до колко е разрешено.

Полова култура, нужна ли е за детето?

Детето трябва да получи своевременна полова култура по начин съобразен с възрастта му, голотата и сексът да не се третират като табу. Децата получили добра обща полова култура отсяват погрешната информация за нещата от улицата и по-рядко биха станали обект на сексуално насилие. Това може да стане чрез разговори и подходящи книжки за предучилищна възраст. В пубертета родителите не бива да се притесняват да разговарят открито с децата си по теми със сексуална насоченост.

Трябва ли родителите да спазват някакви правила на поведение пред децата си?

Родителите да не злоупотребяват пред децата си с алкохол, да не пушат в помещения където са децата им и да не разрешават личните си конфликти пред тях. Добре би било да показват обичта и доверието си пред своите малки слънца. Един лектор беше казал, че най-доброто, което може да даде един баща на своето дете е ако обича неговата майка!

Съвместими ли са бременност, секс, алкохол, кафе и цигари?

Ако жената се чувства добре и всичко е наред няма причини да не продължи своя полов живот. Ако състоянието ѝ позволява около 40 дни след раждането може да продължи обичайните си [сексуални отношения](#) със своя партньор. Алкохолът и цигарите са недопустими! По едно кафе на ден не би навредило. Трябва да се внимава какво приема кърмещата жена, защото всичко попада в кърмата и от там в детето ѝ.

Трябва ли бащата да присъства по време на раждането?

В много родилни домове това вече е разрешено. Дали бащата да присъства по време на раждането или не, това е личен избор. Трябва да решат двамата родители и ако желанието е взаимно в това няма нищо лошо, какво по-хубаво

от това двамата да посрещнат на бял свят своето дете и бащата да стане съпричастен с преживяването на майката?

Раждане по нормален механизъм или секцио, с или без упойка?

Това е въпрос, който ще решат родилката и лекарят- специалист. Ако медицински причини не налагат секцио и упойка, за предпочитане е раждане по нормален механизъм, възстановителният период е по- кратък, а и всяка упойка крие доза риск.

Как жената да запази своята привлекателност след бременност и кърмене?

Препоръчителни са след раждане носенето на ластичен колан, стегнат сутиен, повече разходки и коремни преси! Жената винаги трябва да полага грижи за своята приятна визия и самочувствие и да бъде привлекателна. Относно отношенията в съпругеския живот, една от най-големите грешки, които допускат младите родители е, ако след раждането на детето спят в отделни стаи и бащата се изолира от задълженията относно отглеждането и възпитанието на детето. Раждането на детето трябва дори да подсили връзката, близостта, любовта и тръпката между родителите, а не обратното както се получава в някои случаи. Не преставайте да се изненадвате, не пестете ласките и нежността в отношенията си!

Трябва ли детето да има детска стая, къде да спи?

Дали детето ще има детска стая или не, зависи от жилищната площ на семейството, броят на членовете му и възможностите. Но задължително детето трябва да има свое легло и свой детски кът с играчки съобразно възрастта му. Препоръчително е детето да спи на своето легло, но ако понякога реши да се гушне при мама и тати, разрешавайте му, толкова малко време ще е малко дете, но внимавайте да не стане навик на малкия палавник! От кога детето ще бъде в детска стая е относително, но е препоръчително през първите месеци след раждането си да е в близост до своите родители.

Дневният режим?

Добре е детето да има дневен режим по отношение на сън, хранене и игра, но не представлява проблем ако понякога се излиза от него, ние възрастните също не винаги се храним, спим или развличаме под час.

Детето предпочита да играе с майката, а не с играчките, защо?

Деца в ранна детска възраст предпочитат предметната [игра](#) с родителя, отделните видове игри се появяват в предучилищна възраст, освен това е много важно играчките на децата да бъдат разнообразни, безопасни и съобразени с възрастта и потребностите на детето. Желателно е да се избягват при малки деца плюшени играчки, кукли с коси, разглобяеми и

твърди играчки. Говорете на детето, назовавайте играчките и предметите от околната среда, стимулирайте го да подражава на речта! Именно в процеса на общуване се появява [речта](#). Всяко човешко същество има вродената способност да говори, но кога и как ще проговори зависи от общуването и заобикалящата го среда. Още от кърмаческа възраст детето се нуждае от ползотворно бодърстване, игра и словесно общуване с възрастния.

Как да създадем по-близка връзка с осиновеното си дете и трябва ли да му кажем истината?

Да се има предвид, че децата са преживели раздяла с биологичната си майка и че са били обслужвани в група, предвид условията в ДМСГД и пр. Често децата са преживели състояние на [психическа депривация](#), възможни са повече нервност и причудливи навици, които постепенно отшумяват. В предучилищна възраст под формата на приказки и игри постепенно да се разкрие [истината](#), че детето е осиновено. В противен случай, винаги ще съществува рискът, да научи истината по най-неправилния начин, в най-неправилното място и от възможно най-неправилния човек, тогава последствията могат да бъдат непредсказуеми.

Проблем ли е, ако детето в предучилищна възраст има "въображаем" приятел?

Нормално е децата в предучилищна възраст да си имат въображаем/и приятел/и, това е възрастта на появата на сюжетно-ролевите игри при които в игрите си децата разиграват сюжети от ежедневието и на режисьорските игри при които децата едновременно и сами изпълняват ролите на своите персонажи, говорят и действат от тяхно име. Това не е проблем, а нормален етап в детското развитие. Проблем е, ако детето е обсебено от своя герой и ако по този начин задоволява някакви незадоволени потребности.

До колко да се доверяваме на информацията от електронните медии в т.ч. интернет?

Сега родителите получават достатъчно и разнообразна информация от интернет, списания, специализирана литература, тв. предавания и др. за отглеждането на децата. Майката трябва внимателно да отсява най-полезното за своето дете, предвид неговата индивидуалност. Доверявайте се само на материали с обозначен източник и автор! Интернет пространството е препълнено с мними сайтове без каквато и да е информация за това кой стои зад тях, специалисти ли са и доколко имат нужните знания и опит. Не се доверявайте на сайтове и статии под които липсва източникът на дадената информация или името на автора и неговата квалификация. Преди време попаднах на сайт за майки в които поголовно се дават съвети за отглеждането на децата, при въпросът ми кой стои зад този сайт, чие дело са тези статии и какви специалисти са авторите им, не само че не ми беше отговорено, но беше блокиран достъпът ми. Даването на съвети за деца изисква отговорност

и майките трябва да бъдат много внимателни при подбора на информация. При здравословни проблеми дори да се допитате до споделеното в различните електронни източници, не предприемайте самолечение преди да се консултирате с вашия личен лекар или друг специалист!

Разбира се има още много въпроси, които си задават младите майки. При проблеми, които обезпокояват родителите е добре да се консултират с подходящи специалисти- педиатър, детски психолог, логопед или др. Това показва опитът ми на детски социален педагог вкл. с деца от 0 до 3 г. и на майка на две деца, такива са и съвременните тенденции на специалистите работещи с деца. Въпросите са много и личният опит е най-добрият учител. Всяка майка трябва най-добре да чувства кое е най-доброто за нейното дете!

*Подготовката за училище не трябва да е само материална,
но и психологическа*

Интервю за вестник "Психо"

**Първият учебен ден е най- стресиращ за първокласниците.
Посъветвайте родителите как да помогнат на първолаците си да се
адаптират по- безболезнено!**

Да, първият учебен ден е очакван с особено вълнение както от първокласниците, така и от техните родители. Стресът е голям покрай подготовката, закупуването на всичко необходимо, адаптацията към новия ритъм и организация на деня за ученика и цялото семейство. Стресовите на първокласника са много: ранно ставане, попадане в непознат колектив, избор на нови приятелчета, детето-ученик влиза в абсолютно различни взаимоотношения с връстници и възрастни. Към първокласника има и редица нови очаквания и предизвикателства: нов дневен

режим, усвояване на точно определени знания в точно определено време и очакване на определени резултати, самостоятелност, отговорност, планиране на времето, подчиняване на изискванията и правилата на училищния живот, главно в живота на детето вече е ученето, а не играта. Всичко това може да бъде по- безболезнено, ако пристъпването на училищния праг е свързано с предварителна подготовка, разговори и приемственост между детето- учителя

и родителите. Но тази подготовка не трябва да всява страх и стрес, а да бъде с положителен заряд и стъпало към един нов етап в развитието на детето.

Със сигурност има деца, които са по-чувствителни и адаптацията за тях ще е по-трудна. Могат ли родителите сами да се справят или трябва да потърсят помощ от специалист?

Предучилищната подготовка дава добър старт на бъдещите първокласници, особено ако детето е посещавало подготвителна група към училище, но всяко дете е индивидуално. Определено по-трудно ще се адаптират към училищната среда деца не посещавали детски градини и изградили силна емоционална връзка с родителите си и особено с майката, което не казвам че е нещо лошо. Някои деца са по-чувствителни и им е трудно да

подредят отношенията си с другите в колектив, поради простата причина че един нов клас се състои от непознати деца, с различни характери и домашно възпитание. Много проблеми стават видими едва на ученическата скамейка по отношение на комуникативност, усвояване на учебен материал, общуване с връстници и други. Ако даден проблем не може да се преодолее чрез общите усилия на учителя и родителите, няма нищо лошо в това да се потърси помощ от специалист- детски психолог или др. Между учениците има и деца със специфични образователни потребности, които освен с всичко останало ще трябва да се преборят и с достъпността до класната стая, приемането им от другарчетата и доказването им сред останалите.

Какво смятате за пищността и суетнята около първия учебен ден, който понякога ни напомня на абитуриентски бал?

Мисля, че пищността и суетнята около първия учебен ден са пресилени и напълно излишни. Не са важни цената, марката или картинните герои и блясъка върху етикетите и тетрадките, а това малкият ученик да изпита някакъв вид гордост и тържественост, да подреди нещата си с удоволствие, да изпита радост от новите придобивки и да се постарее да имат добър външен вид, да разполага с практични учебни пособия и да осъзнае, че към него вече ще има нови очаквания. Подготовката за училище не трябва да е само материална, но и психологическа и да започне от рано.

И в навечерието на 15 септември, да не оставаме на заден план децата лишени от родителски грижи израстващи в домове без родителска ласка и обич, при тях в повечето случаи прекриването на училищния праг е свързано и със смяна на социалното заведение и заобикаляща среда и стресът е

многократно по-голям.

А как се отразява първият училищен звънец на по-големите ученици? Имат ли и те нужда от специална подкрепа в началото на учебната година или се приспособяват по-бързо и лесно?

Разбира се при големите ученици подобна суетня липсва и за повечето от тях първият учебен ден не е с нищо по-различен от останалите и съответно приспособяването е значително по-лесно. Вълнението е по-голямо предимно при постъпващите за първа година в гимназия. А от подкрепа не само в началото на учебната година имат нужда всички ученици, независимо от възрастта си. При по-големите ученици затруднението в приспособяването към новата учебна година идва от това, че свободния режим през лятото, трябва да заменят с усвояване на не малък по обем учебен материал, а зрелостниците да обърнат внимание и на модготовката за матури и кандидат-студентски изпити.

Доколко е атрактивно училището за новите деца?

Не мисля, че българското училище е особено атрактивно! Децата от първи клас са особено натоварени с огромно количество учебен материал. И ако в предучилищна възраст основна е игровата дейност, а в училище учебната, то преминаването трябва да стане плавно. Децата наред с потребността от знания и усвояване на учебен материал, имат нужда от игри и движение. Времето за спорт и игри са сведени до минимум, а за изкуства и занимания по интереси почти липсва, въпреки че последните биха допринесли за преодоляване на агресията между учениците. Желателно е в първи клас учебният материал в по-голямата си част да се поднася под игрова форма, забавно и интересно. Добре е да се вземе пример от чужди образователни системи, където много успешно са съчетани учение, спорт, изкуства и не на последно място достъп до училищен психолог. При нас голяма част от учебния материал е поднесен на висок стил, несъобразен с възрастта на децата, неразбираемо и сухо, дори смея да кажа че се изучават много излишни и напразно натоварващи учениците неща. Друг проблем е, че поради липса на средства, много български училища са с неприемлив вид, изкъртени, неизмазани и неуютни и няма как да възпитат у учениците старание за опазване на общественото имущество и стремеж към естетиката и красотата. Хубавото е, че много училища и детски градини през последните години предлагат конкурентни профилирани паралелки и групи с разширено изучаване на определени предмети или изкуства, което е много привлекателно.

Каква е разликата между децата от първата ви година като учител и сегашните? Как се променихте вие в това време?

Разликата е огромна. Преди години имаше респект към училището и учителя и колкото повече се връщаме назад във времето този респект е бил толкова по-

голям. За съжалението така дългоочакваната демокрация у нас бе криворазбрана, защото демокрация не означава свобода. През последните години за учениците почти не съществуваха правила и методи за стимулиране на нормално поведение в училище. До голяма степен поддържам връщането на оценките за поведение и униформите в училище. За съжаление много от проявите на зле възпитаните ученици остават ненаказани, защото ученикът си върви с бюджета. За съжаление налице е и очевадна разлика в социалното положение на отделните деца и техните семейства и това има външни белези и прояви. Липсва приемственост между училище и семейство, родители и учители, родители и деца и от там се губи връзката. Когато бях дете, баща ми обичаше да казва: "Учителят винаги има право!" Сега нещата стоят по друг начин- ученикът винаги има право!

Развива ли българското училище креативността у децата?

Ако се върна в годините на моето детство, за нещо подобно и дума не можеше да става, защото ни бе налагано да израстваме като по шаблон и различното мислене не само, че не се стимулираше, но се и наказваше. Сега определено нещата са в полза на децата. Една от основните цели на съвременната педагогика са индивидуалният подход към всяко дете и стимулиране на творческото му мислене.

Кое е най-важното нещо, на което учителят задължително трябва научи своите ученици?

Разбира се, освен на знания и то знания с разбиране на учебния материал, така също и на нравственост и добродетели. Да се възпитат у децата любознателност и уважение към личността на другия. Освен да обучава, училището трябва и да възпитава. И в този ред на мисли съм на мнение, че предметът вероучение трябва да присъства в българската образователна програма.

Как преодолявате субективизма към любимия ученик?

Ще излъжа, ако кажа че не съм имала любими възпитаници, но това по никакъв начин не съм позволявала да се разбере от страни..

Ролята на педагога е да учи децата, но на какво учениците/ децата учат своя учител?

Ако човек каже, че се е научил на всичко, това означава че той се е отказал да живее. Животът и общуването с отделни хора в т.ч. деца ежедневно ни учи на все повече и повече житейски ценности. Както ние родителите/ педагозите учим своите възпитаници/ деца, така и ние възрастните трябва да се учим от тях.

Какво е вашето послание към родителите?

Родителите да обичат децата си и да ги даряват с много любов от самото им зачеване до последния си дъх. Да свидетелстват пред децата си тяхната значимост и да им позволят да бъдат себе си, да уважават малкия човек и да не го сравняват с другите, да не допускат грубо отношение и липса на внимание. Наред с кариерата и борбата за осигуряване на насъщния, да отделят достатъчно време за общуване и разговори с децата си, защото това е най- ценната инвестиция. Много родители считат, че учението и възпитанието на едно дете е дело само и единствено на учителя и училището, което не е вярно, защото формирането на детската личност е дълъг процес за който са отговорни както училището, така и родителите, семейната обстановка и микроклиматът у дома. Специално за родителите на първокласници: За да не страда детето много преди училище родителите трябва да го подготвят, като възпитат у него силен характер и самочувствие, но в никакъв случай на удара да отговаря с удар.

Вашето пожелание за 15 септември към учениците и колегите ви?

Здраве и успешна нова учебна година! Да не се позволява закриване на училища и отпадането на деца от образователната система, както и всяко дете да има достъп до училище, защото образованието е основен критерии за успешното реализиране на личността!

Мариана Йорданова в навечерието на Коледа и 10-годишния юбилей на Национален форум "Моето дете"

Интервю на Н.Карагъзова- Нади, 20.12.2015г.

Предизвикателствата на ежедневието посреща с любимия си израз "На злото отговори с добро!"

Мариана, как се роди идеята за сайта „Моето дете“, който догодина ще отбележи своя десетгодишен юбилей?

Идеята за сайта www.moetodete.com се роди преди близо десет години, когато работих като социален педагог в ДМСГД (Дом за медико-социални грижи за деца) с деца лишени от родителски грижи, където се срещнах с различни човешки съдби. А всеки ДМСГД е школа, през която трябва да премине всеки специалист в областта на детската педагогика или психология. Тогава

почувствах нуждата от място, където свободно и безплатно да споделят своя опит родители и специалисти работещи с деца. Така създадох сайта и форума към него, където през годините хиляди родители безвъзмездно получиха отговори на въпроси, касаещи здравето, възпитанието и правата на децата, както от други родители вече минали по същия път, така и от специалисти. Вече имаме и Фейсбук страница, така че възможностите за комуникация се увеличиха. Впоследствие идеята прерасна в общност от родители и специалисти работещи с деца. Така Национален форум "Моето дете" се превърна в една от най-големите доброволчески организации, работеща в помощ на деца и родители нуждаещи се от помощ. Към настоящия момент регистрираните потребители на сайта, форума и ФБ страниците е над 160 хил.души

Декември е един от най-хубавите месеци на годината, много празници и време за равностетка. Как изглежда твоята равностетка?

Благодаря на Бог, затова че в личен и професионален план беше благосклонен към мен и значимите за мен хора. По отношение на дейностите ни в НФ „Моето дете“ успяхме да бъдем полезни на хора, нуждаещи се от подкрепа. През тези години успяхме да реализираме 8 мащабни благотворителни кампании в които се включиха стотици хора от цяла България и да подкрепим десетки такива в помощ на деца и семейства в беда. Организирахме над 40 инициативи, 10 работни срещи, семинар съвместно със Сдружение „Майки срещу дрогата“ по проблемите на наркозависимостите при подрастващите, петиция за промени в детското здравеопазване и десетки празнични програми за деца лишени от родителски грижи. Участвах в кръгли маси и тв дискусии, където отстоявахме своите позиции. Дадохме стотици безплатни консултации и подготвихме поредица от актуални публикации за електронния печат. Всичко това е реализирано единствено и само с доброволчески труд и лични дарения. На въпроса, защо го правя, отговорът е че обичам да помагам.

Прави впечатление, че си активен човек- носиш доста дини под една мишница, както се казва - това не те ли разпилява ...?

Не, през годините успях да се науча да организирам времето задълженията си така, че едното да не пречи на другото. Когато работя- работя и не мисля за почивка, когато почивам- почивам и не мисля за работа. Аз съм работеща жена, съпруга, домакиня и майка. Същевременно отделям всеки ден минимум по два часа за сайта, форума и ФБ страницата на НФ „Моето дете“, а ако имаме планирана инициатива съответно и за нея. Тук е мястото да отбележа, че организацията на една кампания

изисква много време и безвъзмезден труд. Държа на прозрачността и отчетността, които са задължителни. Освен това поддържам още няколко страници, пиша статии, обичам да чета, да обогатявам знанията си

ежедневно. Имам разбиране от страна на моето семейство, което уважава личното ми време и пространство. Освен това смея да твърдя, че съм организиран и дисциплиниран човек и въпреки ангажиментите ми както вкъщи, така и на работното ми място царят ред и симетрия. :) Държа на точността и не обичам да оставям нещата за последния момент, може би затова светът който съм създала около себе си е толкова подреден.

Как мислиш състрадателен ли е българина и правилно ли разбира благотворителността?

Да, въпреки безкрайния преход, лошотията и не лекия живот на българина, той е състрадателен. В рамките на дни сме обединявали стотици хора от цяла България и сме оказвали помощ на нуждаещ се родител или дете. Показателни за това са кампаниите за двама самотни родители и наши съграждани Румяна и 3-годишната ѝ дъщеричка и Вангел и неговата дъщеричка. Станаха традиция и коледните кампании за децата от ДМСГД в нашия град. За съжаление има една малка част хора, които смятат, че благотворителните кампании са начин да се отърват от негодните си за употреба дрехи, обувки или домашни потреби и вместо да ги изхвърлят в близкия контейнер ги даряват. Време е да разберат, че трябва да отнасят с уважение към човека на когото даряват, но имам усещането че това явление постепенно отшумява.

Доста добри специалисти има в екипа на форума, които съвсем доброволно участват със своя опит, становища, оценка . как оценяваш тяхната помощ?

Помощта им е безценна и тя е под формата на безвъзмездни консултации, доброволчески труд, полезни статии и материали в помощ на родителите, които членовете на нашия екип от педагози, психолози, лекари, юристи и социални работници предоставят напълно безплатно. Имаме местен дамски клуб, който върши много работа. През годините поддържахме приятелски отношения с

Инициативата "Спаси, дари на...",
Сдружение "Майки срещу дрогата", НФ "Осиновяване", "Без насилие"и др.

Като педагог и родител, как ще коментираш отчуждението , което се наблюдава между дете- родител, ученик- учител, учител-родител...?

Много хора през последните години се отдадоха единствено и само в усилия за осигуряване на насъщния или израстване в кариерата и общуват с децата си предимно по джииесем. Децата израстват сами, общувайки и играейки предимно чрез компютъра. Това няма как да не ги отчужди и нещата стигнаха до там, че повечето родители въобще не познават децата си. Ниските заплати и бедите до които делегираните бюджети докараха училища, демотивираха българските учители, които имат само задължения, но не и права. Училището напълно загуби възпитателните си функции. Чувството за безнаказаност и свободията свободията доведоха до липсата на респект от

страна на учениците към учителя и училището. Няма начин един учител да се справи с ученик отказващ да изпълнява правата в училище, дори и това да коства нормалния учебен процес и от това да страдат всички!

Образователната ни система плаче за цялостна промяна. За да се преборим с агресията при децата, училището трябва да се превърне в привлекателно място. Не може преизпълнените с енергия и порив към игри деца да бъдат приковани от първи клас по няколко часа на чиновете, след което години наред да се пълнят главите им с куп излишна и ненужна информация. При малките ученици учебният материал трябва да се преподава предимно под игрова форма, за да не става учението досадно и не приятно. Като цяло трябва да отпадне

голяма част от учебния материал, а в часовете по СИП и ЗИП учениците да се изучават предмети към които имат интерес. Трябва да има достатъчно часове за спорт и изкуства, гарантираният начин за изразходване на излишната енергия и преодоляване на агресията. Във всяко училище да има училищен психолог, който реално да работи с децата. Аз съм и затова в училище да се изучава вероучение и преди всичко да се възпитават човеци. Родителите са неспокойни за утрешния ден, учителите са демотивирани, а децата изнервени и агресивни. Всичко това доведе до липсата на приемственост между дете-родител- учител и обратно.

Семейството, какво означава за теб?

За мен семейството е най-важното нещо на света и то е над всичко! А домът ми е най-любимото място. Никога няма да ми омръзне да си бъда у дома с любимите хора. Благодаря на съдбата, че за разлика от много български семейства, пръснати по света, имам щастието да живея заедно с мъжа на живота ми, децата ми и майка ми.

Ценностите важни за теб са....?

Аз имах късмета да имам прекрасни баба и дядо, при които с удоволствие прекарвах ваканциите си като дете и голяма част от моето възпитание дължа на тях. Изключително интелигентни, честни и почтени хора. Дядо винаги ме е учил, че най-важното нещо за един човек е да опази името си неопетнено, дори и да няма нищо друго. Принципността, честността и откровеността в отношенията ми с хората, обаче колкото са ми помагали, толкова и са ми пречели. За съжаление добродетелите се опорочиха и отдавна не се харесват хора, които държат на принципите си, не влизат в схеми и казват истината такава каквато е. Дори веднъж ми бе казано, че на такива хора не може да се разчита, от тук си направете извода колко е опорочено обществото ни през последните години.

Днес доброто и нормалното се считат за нещо ненормално, а лошотията и ненормалното се считат за нещо напълно нормално.

Какво предстои на Национален форум "Моето дете"?

Предстои да отбележим 10-годишния рожден ден на НФ „Моето дете“. Стартирахме и кампания „Нов дом за Руми“ в помощ на самотната майка Румяна Георгиева от Хасково и детенцето ѝ, за които споменах и на които успяхме да помогнем да оцелеят през последните две години. Сега целим да разрешим жилищния им проблем и да подобрим условията им на живот с помощта на дарители. Надявам се, отново да се намери и работа за жената през

идната година, за да има как да изхранва детето си и двете да бъдат спокойно за утрешния ден. Накратко, продължаваме с добрите дела, там където има нужда от тях и това ще е така, докато приоритет на държавата не бъдат хората с техните чисто човешки нужди- работа, качествено здравеопазване, подкрепа.

Чувствително ли е нашето общество към потребностите на децата, възрастните-най-уязвимите социални групи?

Всичко е относително. Не мога да дам обща оценка за обществото. Има хора, които помагат и такива, които не ги интересува чуждото нещастие. Ние не помагаме сякаш, а с разум, защото помощта колкото полезна, може да бъде и толкова вредна. Това което мога да кажа със сигурност е, че в вашите кампании винаги се отзовават най- обикновени хора, до сега бизнесмен или политик не се е отзовал.

Нещата без които не можеш...?

Не мога без семейството ми. Не мога без интернет и без вода (вероятно защото съм зодия риби).

Как ще бъде отбелязан 10-годишният юбилей на форума, раждат ли вече идеи?

През 2016 г. навършваме 10 години и много ми се иска нашият екип да се съберем на една специално организирана среща, защото повечето сме от различни градове и предимно общуваме по интернет. След което със сигурност ще продължим нашата обща работа, защото всеки от нас в чисто духовен план има нужда от нея. Удовлетворението, което носи безвъзмездния труд, подарил усмивка на някого е безценен.

Какво ще пожелаеш в навечерието на Коледа на приятелите, потребителите и партньорите на форума?

Всяка година очаквам Коледа с нетърпение. В нашето семейство Бъдни

вечер и Коледа се отбелязват традиционно. За мен най-важните неща в живота на човека са здравето и спокойствието, да си пестим стресови ситуации, да не бързаме, да съхраним хармонията между духа и тялото. Затова пожелавам на всички здраве и спокойствие! И да не забравяме да правим добро и да го предаваме нататък, защото доброто е заразно и само то ще спаси света. Благодаря Ви за поканата за това предколедно интервю!

Мои статии:

Общуването в ранна детска възраст и психическа депривация при децата

Общуването в ранна детска възраст

Всеки човек има нужда от общуване още от първите дни след раждането си, от там започва и възпитанието, а според Аристотел "Възпитанието на детето започва преди раждането му." Общуването между детето и родителите започва още от раждането и има голямо значение за детското развитие, като **основните форми на общуване са:**

- **ситуативно-лично**: усмивка, ласка, което е първата форма на общуване на детето с възрастния.
- **ситуативно-делово**: възниква през второто полугодие от живота на детето и обслужва предметно-манипулативната дейност.

Общуването с връстници възниква по-късно. А от най-ранна възраст детето изпитва нужда от общуване с възрастния, като първоначално общуването е емоционално. Липсата му може да доведе до сериозни отклонения в емоционалното и умствено развитие на детето.

Именно със своите адекватни грижи и положително отношение родителите задоволяват много от **основните потребности на детето**, а те са:

- **афективни**: потребност от обич, емоционална привързаност и защитеност.
- **социални**: потребност от общуване и сътрудничество с възрастния.
- **сензорни**: потребност от достатъчно разнообразие и изменчиви ситуации.

Тук е мястото да посочим и основните цели на родителите: Да помагат на детето да разбере, че е обичано и че за него се грижат. Да му помогнат да развие способностите си. Да насърчат интересите на детето към света. Именно от оценките на родителите започват осъзнаването у детето на собственото му "Аз" и неговата самооценка. Да създадат нормални битови и емоционални условия на живот на своето дете. Първият възрастен с когото детето общува е майката. А първите средства на това общуване са експресивно-мимически (усмивка), след които се развиват предметно-действените и накрая-речевите. Развитието на детето през първите месеци и години след раждането има неизмерима важност за бъдещото физическо и психично оформяне на човека.

Това е период на неговото първо приспособяване към живота, на първо запознаване с околната среда и на придобиване и овладяване на основните човешки прояви. Ако грижите на възрастните се ограничат само с хигиенни мероприятия и хранене, психичното му развитие ще изостане. От напълно безпомощно същество, каквото е детето при своето раждане, в продължение на първите 3 години то придобива ред способности и умения. А на всичко това детето трябва да се научи от възрастния, който се грижи за него. Кои са основните белези за нормално развиващото се дете в емоционален план?

Характерно за нормално развиващото се дете, получаващо адекватни родителски грижи са:

- Поява на усмивка (3-я месец след раждането на детето), тревога от непознат т.е. детето плаче или се разтревожва от появата на непознато лице (8-и месец).
- Поява на "Не" т.е. детето казва не на всичко което не иска (през 3-та година). Тези феномени отсъстват при депривираното дете.
- Съзнанието за собственото "Аз" се появява през 3-та година, тогава детето се идентифицира и полово. В процеса на общуване с възрастния и предметната дейност детето започва да отделя себе си от другия, близките от чуждите, да познава своите вещи, да се разпознава в огледалото, както и своето собствено аз. Адекватните грижи за правилното развитие на детето са основата не само за цялостното му личностно формиране, но и за подготовката му за у-ще.

Предпоставки за нормалното развитие на детето са:

Атмосфера на топлина, обич и доверие. Чувство на сигурност и защитеност. Емоционална подкрепа и устойчивост на създадените връзки. Признаване на индивидуалността на всяко дете. Поддържането на познавателната активност и интереси към околния свят у детето. Дете лишено от емоционална привързаност към своята майка не изгражда дълбока връзка с един възрастен и жадно се стреми към физически контакт с всеки познат и непознат, поведението му е наивно и прилепчиво. Нормалният тип поведение е, ако детето е привързано и страда за майка си при нейното отсъствие и ако не се прилепва към непознат. Ако родителските грижи са некачествени или ако детето е отделено от майката веднага след раждането му или след като е установена емоционална връзка дете- възрастен, детето може да изпадне в особено състояние- психическа депривация.

Психическа депривация

Психическата депривация е психическо състояние, което възниква в резултат на кризисни ситуации, при които на субекта не се предоставя възможност за удовлетворение на някои негови основни психически потребности в достатъчна степен и в течение на достатъчно дълго време. Последствията от психическата депривация се изразяват най- често в нарушения в психическото развитие на детето, соматични нарушения (нарушение на храненето, на съня, забавяне на

растежа) и др. Продължителното въздействие на психическата депривация най-често води до: изоставяне на интелектуалното развитие под вродените възможности, обедняване на емоционалния живот и междуличностните връзки, трудности в социалната адаптация на личността. Когато детето се роди и се отглежда в семейството с обич, то налага много промени и всички се съобразяват с него. Ако детето попадне в социално заведение то получава своите грижи, но когато му дойде времето, защото е едно от многото. Признаците са: причудливо поведение (стереотипни движения, изблици на гняв), двупосочност в емоционалния контакт с възрастния (наивност или безразличие), формиране на беземоционален тип личност, свръхинтерес към предметите и дълго манипулиране с тях без осъзнаване на социалната им значимост.

Типове депривирана личност:

- Социално хиперактивен: Детето се стреми към непрекъснат контакт с познати и непознати възрастни. Страхът от непознати, като специфична реакция липсва. За детето е от значение вниманието, а не личността на възрастния. Общуването е повърхностно.

- Социално провокиращ: Детето настойчиво привлича вниманието на възрастния чрез викове, плач, провокации, ревност, самонараняване.

- Подтиснат тип: Детето е пасивно и статично, а отношението към другите е безразлично.

- Адаптиран тип: Тези деца са изградили здрава връзка с отделен възрастен. Отношението към непознати е съдържано. При преместване от едно в друго социално заведение детето дълбоко страда.

- Тип на заместващо удовлетворение: Детето проявява прекомерно хранене, стереотипни действия, поклащащи движения, люлеене.

При деца отглеждани в социални заведения липсващата биологична майка не е заменена от един личностно мотивиран възрастен, а от много често сменящи се професионално ангажирани лица, поради което потребността от емоционална привързаност остава нереализирана в много отношения.

Психическата депривация и последствията в психическото развитие на дадено дете се причиняват или от ранна раздяла с майката или от лишаване на детето от адекватна майчина грижа, дори и да живее в семейството си. Често срещано явление е при деца отглеждани в социални домове. А за това допринасят липсата на достатъчно индивидуално внимание и емоционална привързаност, на развлечения и изменчивост на ситуациите, също еднообразието и скуката, дори и да са добри битовите условия. Проблемът може да се предотврати или преодолее, ако детето бъде обградено от любов, сигурност и качествена емоционална връзка с друг възрастен.

сп. "Бг наука"

Психичното развитие при деца от 0 до 3г.

Стълбика за психичното развитие при кърмачетата (по Манова-Томова):

До 4-та седмица след раждането на детето: Детето изправя глава за кратко време. Трепва и се вслушва в силен звук. Вглежда се в надвесен над него човек. Издава неопределени звуци.

8 седмици: Задържа главата си изправена, когато е взето на ръце. Следи с поглед движещи се предмети. Усмивва се, когато му се говори. Издава тихи гласни и гърлени звуци.

12 седмици: Държи главата си изправена, има опора на краката.

Следи с глава движещи се предмети. Реагира оживено при говор. Гука често и продължително.

16 седмици: Обръща глава по посока на звук. Посяга и хваща висящи играчки. Смее се с глас при закачки. Произнася разнообразни звуци.

20 седмици: Обръща се от гръб по корем. Хваща подадена играчка и я задържа. Различава познати и непознати хора. Различава гласа и тона при говорене.

24 седмици: Опитва се да пълзи. Само взема играчка и се заиграва. Вглежда се в образа си в огледало. Произнася случайни звукосъчетания.

28 седмици: Опитва се да сядва самостоятелно. Заиграва се продължително с играчка. Радва се на приятен човек. Произнася продължителни звукосъчетания.

32 седмици: Изправя се хванато за опора. Настойчиво се добира до играчка. Радва се при игра на 4 криеница". Търси с поглед предмет при запитване.

36 седмици: Пристъпва в страни. Чука две кубчета едно в друго. Прави "довиждане" с ръка. Произнася по подражание срички.

40 седмици: Ходи водено за ръце. Различно играе с различни играчки. Радва се при похвала "Браво". Изпълнява поръчки по словесни указания.

44 седмици: Ходи след подвижна опора. Поставя предмет в кутия. Радва се при име на приятен човек. Звукоподражава.

48 седмици: Застоява се изправено без опора. Пие самостоятелно от чашка. Реагира с неудоволствие при забрана. Прави опити за произнасяне на първа дума.

52 седмици /1г./: Пристъпва самостоятелно или с опора. Поставя две кубчета едно над друго. Радва се, когато изпълни задача. Произнася 4-5 осмислени думи.

Забележка: До 1 г. възрастта на детето се изчислява в седмици. Показателите са моторика, сензорика, емоционално и социално развитие и говор. Т.нар. квотиент на псих. развитие се изчислява със специална формула. Ако детето изостава в някои от показателите, място за тревога няма, всеки е различен и индивидуален. При проблем се консултирайте със специалист.

Психичното развитие от 1 до 3г.

Показатели:

15 месеца: Детето си служи с 10 и повече думи. Изпълнява добре поръчки. Държи молив и оставя следи. Държи лъжичка при хранене. Поставя 5 кубчета едно над друго. Ходи само, но често пада.

18 мес: Опитва се да свързва две думи в изречение. Исква всичко да свърши само. Драска спонтанно и с усърдие. Опитва се да се храни

самостоятелно.Изобразява наблюдавани действия и играчки.Ходи стабилно,рядко пада.

21 мес:Назовава 5 изображения по картина.Търси помощ от възрастен.Драска в границите на листа.Храни се самостоятелно.Хвърля топка в кутия.Опитва се да тича.

24 мес:Задава първи въпроси.Влиза във взаимодействие с деца.Чертае хоризонтални и вертикални линии.Регулира физиологичните си нужди.Прегъва лист хартия.Качва се и слиза по стълба с опора.

30мес:Задава разнообразни въпроси.Може да се убеди с думи.Чертае крива затворена линия.Съобщава редовно за физиологичните си нужди.Откопчава копчета.Тича значително добре.

36мес:Може да разказва свързано.В играта се вживява в роля.Рисува балон и др.Само се съблича и събува.Вгнездява 5 кубчета.Качва се и слиза по стълба без опора.

Забележка:От 1 до 3 г. календарната възраст се изчислява в месеци.Показателите са:говор,емоционално и социално

развитие,изобразителна д-ст,навици,умения на ръката и моторика.

Не забравяйте, за цялостното развитие на вашето дете основното е то да получава от родителите си преди всичко ЛЮБОВ.

Педагогически цели и задачи при работа с деца до 3 г.

Независимо дали детето ви посещава детски ясли или не, то трябва постепенно да придобива определени знания, навици и умения, съобразно възрастта си. Какво включват заниманията в ранна детска възраст? Един популярен примерен вариант:

Занимания с деца до 1 г.

1.Задачи за развитие на движенията:

-За развитие и укрепване на мускулатурата:
Развитие на умението детето да държи главата си изправена.
Стабилизиране опората на краката.
Приучаване да се обръща от гръб по корем и обратно.

Приучаване да стои самостоятелно.

-За развитие на самостоятелното ходене:

Стимулиране на пълзенето, изправянето чрез неподвижна опора, пристъпването чрез придържане, самостоятелното ходене.

- Гимнастика.

2.Задачи за емоционално- социално развитие на детето:

-Развиване на уменията на детето за общуване с възрастните:

Активно предизвикване съсредоточаване на детето. Заглеждане и

проследяване на човешкото лице. Предизвикване усмивка у детето и "комплекс на оживление". Поощряване и установяване на социални контакти дете- възрастен. Развиване чувството за привързаност.

- Развиване на общуването чрез действия и предмети:

Подражаване на социални жестове и действия с предметите. Самостоятелна манипулативна дейност. Приучаване към извършване на определени действия. Развиване чувството на удовлетвореност при успешно изпълнение на словесни задачи.

- Приспособяване към първите социални изисквания:

Приучаване да се радва на одобрението от околните. Поставяне на първите забрани и преодоляване неудовлетворението от тях. Подчиняване на изискванията на възрастния. Създаване на условия за контакти с други деца и поощряване на първоначалния интерес.

-Развиване на преднамерени волеви действия:

Настойчиво добирание до играчка. Многократно повтаряне на едноактивни действия с предметите.

3.Задачи за формиране на социални умения:

Приучаване на детето да: Изпълнява поръчки по словесно указание. Хваща активно подадени предмети. Изпълнява някои социални жестове /довиждане и др./ Взаимодейства с възрастните. Свиква с дневния режим.

4. Задачи за умствено развитие на децата:

-За развитие на сетивните усещания и възприятия чрез:

Вслушване в говора на възрастния и в звученето на играчка. Следене с поглед на движещи се ярки играчки. Следене на движещи се предмети с глава. Вглеждане в образа на възрастен. Посягане към играчка. Наблюдаване на предмети. Различаване на интонацията с която се говори. Търсене на източника на звука.

-За развитие целевите действия с предметите чрез приучаване:

Към целенасочено хващане на играчка. Да държи предмети едновременно с двете ръце. Да прехвърля предмет от една ръка в друга. Да хваща с пръсти. Да удря две кубчета едно в друго. Да изважда скрити играчки. Да поставя предмети в кутия.

- За развитие на паметта и вниманието:

Различаване на познати хора и предмети. Разпознаване в огледало. Наблюдаване на предмети.

- За развитие на нагледно- действеното мислене:

Приучаване да реагира на собственото си име. Овлабяване на нови достъпни действия с предмети. Да изпълнява познати действия по словесни

указания.

-За овладяване на речта:

Стимулиране гукането на детето. Развиване на звукоподражанието. Разбиране на званието на играчки, имена на близки хора. Усвояване на осмислени думи.

Занимания с деца от 1 до 2 г.

1.Развитие на речта:

-Задачи за развитие на разбирането:

Откриване на предмети и играчки по тяхното наименование.

Запознаване с предмети и званието им.

Словесни указания за действия.

-Задачи за развитие на активната реч:

Упражняване на произношението на звуци, срички, думи и фрази.

Разширяване на речниковия запас.

Стимулиране на говора.

2.Музикално възпитание:

Задачи за музикално възпитание:

- Слушане на музика:

Слушане на музикални произведения и песни за деца.

Реагиране на бързо и бавно темпо при изпълнение на музикален инструмент.

- Движения съпроводени с музика:

Групови движения при песен.

Ритмично чукане с кубчета и др. съобразно темпото и динамиката на музиката.

- Подпяване:

Подпяване на повтарящи се срички и отделни думи от текст на песен.

Подпяване на мелодии заедно с възрастния.

3.Предизобразителна дейност:

- Рисуване:

Приучаване на детето да държи молив и да оставя следи по листа.

Стимулиране на спонтанното и усърдно драскане.

Регулиране на драскането в границите на листа.

Рисуване на вертикални и хоризонтални линии.

4.Строително Конструктивна Дейност:

- Строене:

Подреждане на кубчета едно до друго и едно над друго.

Конструиране на прости фигури с различни по големина елементи.

Строене на прости по замисъл фигури с разнообразни материали.

- Низане:

Низане на едри халки върху неподвижна и подвижна ос.

5.Развитие на движенията:

Задачи за развитие на движенията.

За стабилизиране на:

- Ходенето:

Ходене с и без поддръжка. Ходене по права линия. Ходене заднешком.

Слизане и качване по стълба с опора. Прескачане на въженце.

-Бягането:

Единично бягане до определена цел. Бягане в група. Бързо ходене, преминаващо в тичане.

-Скачането:

Подскачане на място с и без поддръжка на двете ръце. Имитационно подскачане.

-Лазенето:

Пълзене до определена цел. Имитационно пълзене. Провиране под пейка и др.

-Хвърлянето:

Хвърляне на топка с и без определена цел с две ръце. Търкаляне на топка без и с определена цел.

-Катеренето:

Катерене и слизане по катерушка.

-Гимнастика.

-Подвижни игри.

Допълнителни задачи:

-Задачи за умствено развитие на децата: За развитие на паметта, вниманието и мисленето чрез подходящи за възрастта дидактични игри.

-Задачи за емоционално- социално развитие на децата: За развитие на адаптационните възможности на детето. За регулиране на емоциите. За начално формиране на самостоятелност. Формиране на битови умения и навици, съобразно възрастта.

-Дете- околна среда: опознаване на себе си, опознаване на децата и възрастните от ДЗ, запознаване с околната среда, общуване, разходки. Игри на открито. Куклен театър. Празници.

Занимания с деца от 2 до 3 г.

На книжния пазар се предлагат различни дидактични материали, които улесняват педагозите и родителите, но понякога не е излишна малко изобретателност и самоподготовка за заниманията.

1.Занимания за развитие на речта:

Задачи за развитие на речта:

- За разбиране на речта:

Запознаване с действия и предмети изобразени на картина.

Развиване на уменията да се слушат приказки и разкази.

Театър на маса.

Разбиране съдържанието на разказ с и без онагледяване.

Научаване да разбират въпросите на възрастен и да дават адекватни отговори.

Изпълнение на словесни поръчки.

-За развитие на активната реч:

Усвояване на названията на: животни, птици, прибори и съдове за хранене, основни храни, мебели и предназначението им, плодове и зеленчуци, основни цветове, действия, запознаване с понятия за количество. Изговаряне на осмислени думи и словосъчетания.

Съставяне на самостоятелни разкази от 2-3 изречения по познат сюжет или картина.

Преразказване на познати приказки с помощта на възрастен.

- За развитие на граматически правилна реч:

Приучаване за правилна употреба на словоред на думите в изречението.

Усвояване на граматическите форми число, род, време.

Използване на глаголите в сегашно и минало време.

Приучаване децата да дават адекватни отговори за минали и бъдещи действия.

Обогатяване на речта с нейните съставни части.

- За правилно звукопроизношение:

Овлабяване на правилните названия на предметите.

Правилна артикулация на трудните звуци.

2. Музикални занимания:

Задачи за музикално възпитание:

-Слушане на музика:

Слушане на музикални произведения и песни. Отгатване на дадена песен по мелодията.

-Движения съпроводени с музика:

Групови движения при песен. Ритмично чукане с кубчета съобразно динамиката на песента. Упражняване на действия, характерни за даден песенен герой. Упражняване на танцови движения.

-Подпяване и пеене:

Подпяване и пеене на повтарящи се срички, думи и мотиви от текст на песен с без съпровод с помощта на възрастен. Приучаване към точно интониране на песните. Заучаване на детски песнички.

3.Изобразителна дейност:

Задачи за развитие на изобразителната дейност:

-Рисуване:

Приучаване на детето да държи молив и да оставя следи върху листа.

Кръгообразни движения по листа. Рисуване на прави линии. Рисуване със съчетаване на кръгообразни и прави линии.

-Моделиране:

Приучаване към работа с подходящи пластични материали. Моделиране на продълговати, кръгообразни и овални форми.

-Апликиране:

Подреждане и залепване с помощта на възрастен на 1 и 2 елемента на определено място.

4.Строително конструктивна дейност:

Задачи за развитие на конструктивната дейност:

- Строене:

Строене с разнообразни по форма, големина и цвят материали. Строене на фигури по замисъл и по предварително зададена задача. Работа със конструктори за деца.

- Низане и забождане:

Низане на различни елементи по цвят, форма и големина.

Забождане на елементи от мозайка за деца до 3г.

5.Развитие на движенията:

Задачи за развитие на движенията.

-За усъвършенстване на ходенето:

Ходене по повдигнати ограничени повърхности и отскачане. Ходене в кръг.

Ходене между препятствия. Ходене в кръг по двойки и един след друг.

Имитационно ходене. Качване и слизане по стълба без опора.

- За усъвършенстване на бягането:

Бягане до определена цел и връщане. Бягане със смяна на посоката.

"Състезателно" бягане. Имитационно бягане.

- За усъвършенстване на скачането:

Прескачане на дължина и височина. Подскачане за достигане на цел.

Подскачане от един крак на друг. Стоещ на един крак.

- За усъвършенстване на хвърлянето:

Хвърляне на топка във вертикална цел с лява и дясна ръка. Ловене на топка с две ръце. Хвърляне на топка с две ръце назад. Прехвърляне на топка над препятствие.

- За усъвършенстване на лазенето и хвърлянето.

- Гимнастика.

- Подвижни игри.

6.Дете-околна среда:

-Опознаване на себе си: Име и години на детето. Усвояване и затвърдяване названията на частите на лицето и тялото.

-Научаване и затвърдяване имената на близките хора и техните названия. Научаване имената на връстниците в групата.

-Запознаване с околната среда. Нашият дом.

-Запознаване с нови предмети от

заобикалящата среда.

- Общуване: Общуване с връстници и възрастни. Срещи с деца от други детски заведения и училища, с приятели и стажанти /ако посещава детски ясли/.
- Чувства: Възпитаване на чувства към други живи същества.
- Празници.
- Разходки.

Допълнителни задачи:

- За емоционално- социално развитие на децата.
- За умствено развитие на децата чрез подходящи дидактични игри и материали.
- За формиране на социални умения и за формиране на битови умения и навици, съобразно възрастта: Да се храни самостоятелно и сравнително чисто. Да си мие ръцете и да изплаква устата си. Да не поставя в устата си предмети с които се играе или намерени вещи. Да избърсва нослето си с кърпа. Да извършва физиологичните си нужди в гърне. Да заспива в определеното по режим време. Да се приучава към спретнатост и ред. Да се облича и съблича самостоятелно, като подрежда дрехите и обувките си. Да се приучи към елементарно културно поведение.

В домашна обстановка можете да си поставите подобни задачи, но придобиването на навици, умения и знания при толкова малки деца, за да бъде успешно трябва да се прилага постепенно, ненаатрапчиво и предимно под игрова форма.

Когато детето ви постъпи в Детска градина

Формиране на навици у децата в първа възрастова група в ДГ

Възрастовата характеристика в тази възраст (3-4г.) демонстрира високи темпове на развитие на движенията и сензорните действия. Овладяват се първоначални умения за самообслужване, формират се основни способности на действия с предмети, усвояват се жизнено необходими за детето знания и правила за поведение.

Възпитателно- образователният процес в първа група включва:

Природен свят

Разглеждат и посочват външни особености на:

- части на растения- лист, стебло и др.
- плодове и зеленчуци- цвят, форма.
- части на животни- лапа, крак, уши и др.
- сезонни промени.
- наблюдават поведенчески реакции.
- движение и начин на дишане на животни.

Социален свят

- запознават се с елементи от битовата и трудова д-ст на хората.
- взаимоотношения на възрастни и връстници.
- запознават се с поведение на обществени места – магазин, театър, сладкарница и др.
- с професии.

Поведение на възрастни.

Игрова дейност

Игрови действия с връстници, спазват правила в конкретна игрова среда. Обединяват поетите игрови действия в ролево взаимодействие. Прилагат се сюжетно– ролеви, конструктивни, подвижни и др. игри.

Математика

Пространствено ориентиране- горе, долу, отпред, отзад, над под пред зад-в по късен етап.

Групират по определен признак, отделят групи по общ родов признак, сравняват предмети по определени измерения.

Измерване-ниско, високо.

Количество-един, два, много.

Геометрични фигури-кръг, квадрат, триъгълник, чрез еталони.

Части на денонощието.

Български език

Усъвършенстват звукове-м, н, п, б

Овладеват звукопроизношението на- т, д, к, г

Овладеват по-трудни зв.-с, з, ш, ж, ц, ч, р, л.

Възприемат нови думи, съотнасят предмети с названието на дума, отразяваща действие в нагледно-практичен план.

Възприемат художествени произведения, емоционално състояние на герои.

Съгласуват същ. с прилагателно, правят опити да изразяват завършена мисъл.

Развиват начални умения за съставяне на разказ при ползване на опорни точки-въпроси, образец- в по късен етап.

КТБД

Възприемат начини на самообслужване, достъпни трудови действия, възприемат образци за конструиране.

Музика

Вслушват се в музика, разпознават песен, слухово възприемат, изпълняват елементарни движения.

Физическа култура

Извършват подражателни действия, извършват движения чрез външни дразнителни.

Изобразително изкуство

- хоризонтални прави-пътечка.
- вертикални прави-дъжд, трева.
- извършват кръгови движения с молив в рамките на лист.
- изчистена крива- топка.
- затворена крива с права- балон.

Апликиране-подреждат и залепват с помощта на възрастен, поставят с четка лепило, залепват елемент на определено място.

Моделират- източват пръчици, извиват пръчици, овалват пластилин.

В първа възрастова група особено внимание трябва да се отдели на усвояването на културно- хигиенните навици.

Деца трябва да се ориентират в съдържанието на понятието хигиена и да се запознаят със здравословните навици за поддържане на чист външен вид.

- по отношение на личната хигиена създаваме навици за измиване на ръцете със сапун преди и след хранене и игра.

- да привикнат да не поставят пръсти и предмети в устата си, да ползват тоалетна хартия и салфетки, да пазят дрехите си чисти.

- извършват и регулират собствените си физиологични нужди.

- опазват дрехите чисти, да ги поставят на определени места.

- по отношение на храненето ги приучаваме да си служат с прибори, да се хранят със затворена уста, да не правят трохи да пазят покривките чисти, да поставят кърпичките да хранене на определените за това места. Храненето е основен фактор за здравословното състояние на децата. Спазването на режим и използването на подходящи педагогически средства благоприятства за отстраняването на капризите и безапетитието на част от децата. По някога родителите не вярват, че техните капризни деца с удоволствие приемат предоставената им храна. Храната за всички деца в ДГ е еднаква, но културно-хигиенните навици, апетита и темпото на хранене зависят от уменията на учителя да вникне в душата на всяко дете и да отговори на неговите потребности с подходящи средства.

- децата се приучават да поздравяват, да употребяват учтиви форми-моля, заповядай, благодаря, да пазят играчките си и да подреждат след игра.

- дневният сън – важен фактор в развитието на детето-самообслужване преди и след сън- да се обличат и събличат в определена последователност.

Създаването на навика изисква единодействие от една страна на двете учителки и на помощния персонал и от друга страна на семейството.

При формирането на навиките важно условие е прилагането на индивидуалния подход към всяко едно дете. В ежедневното си взаимодействие с детето, трябва да вярваме в неговите сили и да съхраним ценността на детската му природа. В цялостната си дейност трябва да не забравяме, че детството трябва да носи радост и възможност всяко дете да живее щастливо. Възпитанието трябва да е такова че да запази слънцето на детския живот.

Някои важни уточнения:

Възрастова периодизация в развитието на детето

- новородено: до 1 месец.
- кърмаческа възраст: до 1 г.
- яслена или ранна детска възраст: 1-3 г.
- предучилищна възраст: 3-7 г.
- училищна възраст.

Много е важно да се има предвид възрастта на детето при поставянето или изясняването на какъвто и да е въпрос отнасящ се до детското развитие. Цялостното развитие и възпитание на детето включва: физическо, умствено, нравствено, познавателно и интелектуално развитие и възпитание.

Водещите дейности в детска възраст

I период: От раждането на детето до 1 г.-потребност от общуване с хората и емоционално отношение към тях.

II пер: 1-3 г. основна д-ст е предметно- манипулативната, детето подражава и усвоява функцията на предметите, възниква речта.

III пер: 3-7 г. основна е [игровата дейност](#).

Съответно след постъпване на детето на училище водеща дейност е учебната. Основното от което се нуждае детето във всичките периоди от своето развитие е любов, привързаност и сигурност! Казвайте и показвайте на детето си, че е обичано, но и поставяйте правила!

Дефицит в общуването

Всеки човек се ражда със способността да говори, но кога и как ще проговори, зависи от заобикалящата го социална среда!

Има легенда за един владетел, който искал да извърши своеобразен психологически експеримент. Той решил да види дали наистина човек по рождение има склонност към родния си език, дали без да се подлага на обучение френското дете ще проговори на френски език, китайското- на китайски и т.н. За да провери хипотезата си, наредил няколко малки деца от различни националности да бъдат настанени в условия на строга изолация: многобройните бавачки

им осигурявали необходимата храна и се грижели за тях, без да продумат нито дума. Експериментът приключил с плачевен резултат. Според една от версиите всички деца умрели, а според друга- не проговорили на нито един от езиците и изобщо с цялото си поведение малко приличали на хора...

През 1799 година близо до френския град Авейрон ловци намерили момче на около 12 години. По неизвестни причини до тогава то живяло, като горско животно, не можело да говори и изобщо не се държало като хората. Известният лекар и педагог Жан Итар взел момчето под опеката си и го нарекъл Виктор. Всички усилия на Итар довели до нищожен резултат, след като доживял до 40 години, Виктор така и не станал пълноценен човек, дори не се научил да говори нормално.

Известни са около тридесет случая на деца отгледани от животни. Те не говорят и не издават никакъв човешки гласов звук; придвижват се на четири крака, хранят се като животните (душат храната, преди да я ядат, и свеждат устата си към нея) и не изразяват емоциите си като другите човешки същества. Друг известен случай освен Виктор са момиченца, наречени Амала и Камала, които били хванати през 1920 год. в Индия. Те били приблизително на четири и на осем години и живеели в пещера с вълци. Не познавайки човешкия език и бягайки на четири крака, те изразявали тревогата си с вой като вълци. Поверени на мисионери, те трудно се научили да ходят и да произнасят няколко думи. Починали бързо (по-малката в годината след откриването им, а по-голямата живяла осем години), без да се адаптират към живота на хората. Случаите с вълчи деца доказват важността на средата за развитието на човешкото същество; тъкмо тя предоставя на достигналата зрялост функция необходимите дразнителни, без които функцията остава потенциална или атрофира; тя допълва базовите органични структури и определя специфичните характеристики на индивидите. Подобни случаи водят до истината, че всеки човек се ражда със способността да говори, но кога и как ще проговори, зависи от заобикалящата го социална среда.

Днес са известни няколко подобни примера, доказващи недвусмислено, че за разлика от красивата приказка за Маугли, в реалния живот изолирането на детето от света на хората прави невъзможно формирането на говора и на човешката личност. В последствие дефицитът на общуване в детската възраст почти не може да се компенсира.

Преди време в Сибир беше намерено 7-годишно момче, отгледано от овчарско куче. Историята на малкия Андрей Толстик е тъжна- майка му напуснала семейството, когато бил на 3 месеца, а баща му се пропил и го изоставил самичък в празната къща в покрайнините на Змеиногорск. Детето останало само с кучето, което му помогнало да оцелее в кошмарните условия на Сибирската тундра. Когато го намерили, Андрей ходел на четири крака, бягал от хората, хапел и ръмжал. Завели го в приют, където лекарите се опитват да установят дали детето може да се приобщи към хората, или завинаги ще си остане "куче". В последствие Андрей се е сближил с едно момиченце от дома,

с което се гушел и общувал със знаци. Другите деца странили от него и го наричали "дивак" заради честите му изблици на агресия и опити да хапе.

Психологът Рене Спиц нарича това явление хоспитализъм. Той е изучавал психичното развитие на децата в учреждения от интернатен тип и е констатирал, че в условията на задоволително хранене и грижи, но недостатъчно общуване има явно изоставане в цялостното развитие на децата, които изпадат в състояние на психическа депривация. Впоследствие са предприети многобройни изследвания на проблема и са предложени най-различни теоретични обяснения. Особено внимание обаче заслужава следният факт: от хоспитализъм страдат не само деца, настанени в социално заведение, но и такива, които живеят в семейство, но са лишени от общуване.

И още една интересна подробност, преди години слонове от африканска местност започнали масови нападения върху местните хора и имотите им, за да потърсят причина в агресивното поведение на животните, учени решили да проучат проблема. Установено било, че преди 20 години малките слончета били отделени от майките им и преселени във въпросната местност, а тези животни се славят с дълготрайни семейни връзки и сложни социални отношения. Децата- слончета израснали без своите семейства, без закрилата на събратята си, без примера на подражание на по-възрастните и резултатът бил плачевен...Този пример дава основание за размисъл.

За да расте и да се развива нормално, детето трябва да е не само хранено и облечено. То има голям брой други потребности: афективни (потребност от обич, емоционална привързаност и защитеност), социални (потребност от общуване и сътрудничество с възрастния), сензорни (потребност от достатъчно разнообразие и изменчиви ситуации). И ако те не са достатъчно задоволени, развитието му се забавя. За да стане човек, то трябва да се запознае с разнообразния свят на предметите, които го заобикалят. Ако средата му е бедна и еднообразна, въпросната потребност не се задоволява. За да опознаем света, непрекъснато трябва да се сблъскваме с неговите прояви, а това е трудно, ако детето е затворено в клетката на детската кошарка или институция. Най-важното нещо, от което зависи дали ще станем хора, е въпросът дали ще възприемем човешкият свят, света на социалните емоции и взаимоотношения. Което се извършва, ако общуваме с близките възрастни и най-вече с майка си. Затова за детето наред с необходимата грижа са важни и емоционалните контакти. Не е вярно, че понеже бебето не разбира какво му говорим, няма смисъл да му говорим. То има нужда да вижда доброто лице на майка си, да чува нейния нежен глас. Само чрез общуването човек става човек. Когато планираме сериозните си работи, ние възрастните не бива да забравяме, че най-важното нещо са децата. От страна на родителите са необходими вложения от време и чувства, тези които са решили да пестят от тях са обречени на фалит.

Ето какво сочи едно съвременно изследване: Два екипа от лондонските университети "Бъркбак" и Юнивърсити колидж са установили, че преди да се

научат да говорят, бебетата умеят да разпознават несловесните сигнали като мигане, повдигане на вежди, с които хората предават емоциите си, докато общуват, съобщи в "Дейли телеграф", като цитира публикация в сп. *Proceedings of the Royal Society, Biological Sciences*. Като са използвали близка инфрачервена светлина, учените са снимали мозъчната дейност на 4-месечни бебета и са открили, че те използват същите зони в мозъка, които използват възрастните, когато гледат други хора в очите. Изследвания в други лаборатории са показали, че страдащи от аутизъм бебета не могат да установяват контакт с очи, докато останалите бебета нямат такъв проблем. Сканиране на мозъка, извършено от д-р Джак Нитшке от Университета на Уисконсин- Медисън и публикувано в сп. *NeuroImage*, е установило, че когато млада майка гледа бебето си, се активизира мозъчна зона, която е свързана с преработването на емоциите. Това потвърждава нещо, което всички майки знаят: само като гледат бебето, изпитват щастие. Именно ситуативно-личностното общуване (поглед, усмивка, ласка) е първата форма на общуване майка- дете, по- късно се появява ситуативно- делото общуване обслужващо предметно- манипулативната дейност.

До какво води продължителното пребиваване на деца в институционална среда т.е. социално заведение:

- Децата са отделени от своята майка, лишени са от индивидуално внимание и любов, от трайни лични контакти с определен възрастен, от задоволяване на емоционалните си потребности и това води до изпадане в състояние на [психическа депривация](#).
- Изостават в цялостното си развитие под вродените възможности.
- Късно проговарят предвид липсата на впечатления, на изменчивост на ситуациите и индивидуално внимание. Децата живеят в затворена среда и контактите им с външния свят са ограничени.
- Доверчиви до наивност.
- Невъзможност за привързване към определен възрастен, поради честата смяна на обслужващия персонал предвид установения режим и смени.
- Често проблеми с половата идентификация. Децата играят с общи играчки, в повечето случай момичетата са ниско подстригани, а облеклото е еднообразно.
- Липса на насищане. Често храната е еднообразна, а малкият персонал не позволява храната да се дава на детето бавно, с лъжичка и в определената поредност. Продължително време се предпочита пасираната храна. Липсата на дъвчене е още една причина за забавяне на проговарянето.
- Агресивност и нервност. Децата живеят в група и делят общи играчки, храна, внимание и пр. и са в постоянна конкуренция. Лишени са от лично пространство, често и от лични дрехи и вещи.
- Неадекватно поведение в непозната среда. Проблеми с общуването с непознати, водещи до прилепчивост или страх от общуване.
- Загуба на емоционалната връзка дете- родител.
- Тикове. Клатене. Удряне на глава в стената. Безлични погледи и беземоционални детски лица е обичайната картина в детските домове.

- Неподготвеност за живота извън институцията. Липса на битови навици и умения. Не справяне с проблеми от различно естество. При по-големи деца, невъзможност за планиране на личен бюджет и изграждане на приоритети. Разбира се, всяко правило има изключение, има деца които преодоляват този дефицит и съхраняват интелекта си, въпреки че в една или друга степен душевната травма остава дълбоко в подсъзнанието им. Проблемът се компенсира, ако детето отново получи родителска обич и трайна подкрепа, при което настъпва т.нар. комплекс на оживление.
Изводът: Институционалната среда убива детската душа!

Проблемът дефицит в общуването днес се наблюдава освен при деца отглеждани в институция и в семейства с много добро образование и професионална реализация. Често бебето се отглежда в отделна стая и комуникацията се осъществява с бебефон. От ранна детска възраст детето се поверява в детски ясли, което възпрепятства емоционалното му привързване към майката, даващо му сигурност и спокойствие. Често в предучилищна и училищна възраст, родители и деца общуват предимно чрез GSM, а личните контакти се свеждат най-много до един час в денонощието. Децата израстват сами и без родителски контрол пред компютъра или на улицата, без да споделят и без да разговарят с родителите си по важни за тях теми. Това води до отчуждаване и непознаване света на собственото дете! От всички приведени примери, следва, че дефицитът в общуването води до емоционален дефицит и неговите последствия. За да стане детето човек, не го лишавайте от вашата безгранична любов и време за общуване! Това е най-ценната инвестиция!

Използвана литература: "Детска психология"- Ст. Степанов

Предметът на любовта

Първият възрастен с когото детето общува след раждането си е майката. Първите средства на това общуване са усмивката, след което предметно-действените и накрая- речевите. Но запитвали ли сте се как и кога детето започва да разпознава образа на своята майка и да му предава особена значимост? Т.нар. "Еволюция на предмета" е процес при който преминавайки през различни фази: необективна (0-2-3 мес.), предобективна (2-3 до 6-7 мес.) и обективна (7-8-я мес.) детето разграничава образа на майката и тя придобива статут на привилегирован предмет- "Предмет на любовта". Това се случва около седмия месец след раждането на детето.

Как се конструира човешкия образ в съзнанието на детето?

Първият етап (0-3 мес.) се нарича непредметен, светът на новороденото е свят без предмети и без любов. Няколко дни след раждането възниква реакция на предварително търсене, но детето реагира по един и същи начин и в ръцете на майка си и в други хора. Това е реакция на променените равновесни условия- от легнало в право положение и обратно. Детето започва да реагира на звукови стимули идващи от човешкия глас. През 3-та седмица гласът предизвиква сукателни движения и се асоциира с удоволствието от храненето, а партньорът не е забелязан. В края на първия месец детето се усмихва на човешкия глас, независимо дали е строг или приятелски. Все още не различава близки и чужди гласове. След втория месец лицето на възрастния редовно предизвиква усмивка, докато гласът постепенно губи тази си власт.

Вторият етап е предпредметен. Характеризира се с усмивка от страна на детето при човешки глас и успокояване при приближаване на възрастния. Обърнато в профил лице не предизвиква реакция. Лицето е предпредмет, защото детето разпознава само един от неговите външни признаци. От 5-7-я месец изчезва автоматичната усмивка и детето вече разпознава познати и непознати възрастни.

Третият етап е предметен, детето вече е на 8 месеца. Започва със специфично поведение на тревога на 8-я месец или тревога от непознат. Непознатият човек тревожи детето, а изчезването на майката го прави несигурно. Именно от 8-я месец детето разграничава майката от всички други и тя заема едно особено място- Предмет на Любавта. Тревогата на 8- я месец е нормално явление и показва, че е достигнат предметният стадии по отношение на майката. Във връзката дете- майка действат две противоположни тенденции- към запазване на единството и към разкъсване на симбиозата т.е. тенденция към индивидуализация, която е едновременно средство и резултат на социализацията. За сравнение, в условия на множествено майчинство при деца отглеждани в социални заведения, детето е едно от многото. Грижата, ласката, общуването с него се подчиняват не на неговите сигнали и изисквания, а на режима в ДЗ. Майчиното лице е постоянно и се разпознава като такова, докато разпознаването на сестрата- възпитателка е затруднено, поради нейното непостоянство свързано с работното ѝ време, така ранният момент на индивидуализация, свързан с разпознаването на майчиното лице е белязан с хаотичност. При деца с неустановена емоционална връзка с майката или отглеждани в социално заведение се наблюдава неустойчивост на типа привързаност и на избора на заместваща майчина фигура.

Какви са типове емоционална привързаност на детето спрямо майката?

Образно ситуацията могат да се обобщят в следните варианти:

- Отбягващ: Наблюдава се в ситуации при които детето играе далече от майката, не се смущава от излизането ѝ, нито от присъствие на непознат. Когато майката се върне детето не я забелязва.

- Сигурен: За детето майката е база за сигурност и то е спокойно в нейното присъствие. При нейното излизане, проявява леки признаци на тревога, но

приема предложен контакт от непознат. При завръщане на майката детето се насочва към нея и лесно се успокоява.

- Амбивалентен: Детето много силно се огорчава от раздялата с майката, изпада в отчаяние или ярост, отказва предложен контакт от непознат. След завръщането на майката детето се прилепва към нея, при вероятност за нова раздяла поведението му остава дълго време неуравновесено.

Тъгата на детето при загуба на "предмета на любовта" е идентична по своето съдържание с траура при възрастния при загуба на любимо същество. След 6-я месец всяка раздяла с майката е травмираща за детето. При раздяла с майката поведението на детето преминава през фазите: протест, отчаяние и загуба на привързаност. Протестът продължава от няколко часа до 1 седмица, детето плаче, крещи, търси майката, отхвърля непознати, отказва да се храни. Детето не приема раздялата и очаква завръщането на майка си. При отчаянието тази надежда постепенно напуска детето и то се затваря в своята тъга. Плачът преминава в хленчене, липсва интерес към околната среда, лицето придобива безучастен израз, погледът е замразен. Ако майката бъде върната на детето в този момент, настъпва "оздравяване", но детето е значително уязвимо при бъдещи раздели. Загуба на привързаност настъпва при раздяла на детето с майката над 4 месеца. Детето се адаптира към новата среда и проявява интерес към предложен му контакт. Ако майката се върне, липсват белези на привързаност, детето не я разпознава, безразлично е, дори я отбягва т.е. първичната емоционална привързаност е разрушена. При раздяла над 3-4 месеца последствията са необратими. В това се състоят преживяванията на всяко изоставено дете.

Общуването между детето и майката започва още от раждането и има голямо значение за детското развитие. От най-ранна възраст детето изпитва нужда от общуване с възрастния, като първоначално то е емоционално. Липсата му може да доведе до сериозни отклонения в емоционалното развитие на детето. Общуването с връстници възниква по-късно. Затова е желателно през първите три години след раждането си детето да бъде максимално време до своята майка и да не бъде лишавано от контакт с неговият единствен и незаменим "Предмет на любовта".

Етапи на говорно и езиково развитие

Всяко дете се ражда с вроденост да говори, но кога и как ще се научи да говори зависи от средата!

Развитие на детската реч

Речта се овладява чрез механизма на имитацията. Липсата ѝ говори за изоставяне в психическото развитие. Източник за развитие на детската реч е възрастният, а това става чрез показване и словесно обозначаване на различни неща или съвместни действия между детето и възрастния. Не

слушането на радио, а живата реч дете- възрастен е основна при развитието на детската реч. До появата на първата действителна дума (около 1г.), развитието на езика преминава стадии на: гукане, артикулиране на определено звуци и лепет- артикулиране на срички.

Първата дума при детето се ражда не от гукането, а от усвоените при общуването с възрастния думи. Говорът у всяко дете се формира индивидуално, но развитието е възможно само в условия на общуване. Всяко дете се ражда с вроденост да говори, но кога и как ще се научи да говори зависи от средата.

Основните стадии в развитието на езика са:

- гукане (2 мес.)
- лепет (4- 8 мес.)
- първи смислени думи (1 г.)
- съчетания от две думи (1,6 -2г.)
- прости изречения (3 г.)
- сложни изречения и беседа (4 г.)
- на 5 г.детето използва всички устни форми на диалогични и монологични изказвания.

Първо се появяват съобщителните изречения, след това подбудителните и накрая въпросителните. Интересен феномен е т.нар. автономна реч при децата, когато играейки, сами си говорят. Родителят може да спомогне развитието на детската реч, като общува и говори с детето си, обозначава предметите и действията, назовава предмети и явления по картинка, чете и разказва

съобразени с възрастта на детето приказки! Разбира се при някои деца речта се появява по-рано, при други по-късно, това е въпрос на индивидуалност и забавянето на речта не винаги означава, че има проблем. Ако детето упорито не желае да проговори се налага консултация със специалист и своевременна помощ!

Феноменът Игра

Играта и детето

Игрите задоволяват множество личностни потребности на децата, защото са отражение на действителността. Допринасят за социализацията на детето-включването на индивида в обществените отношения. Чрез играта децата се приобщават към света на възрастния. Тя е вродена и водеща в предучилищна възраст дейност. Създава условия за интелектуалното развитие на детето. Дава възможност да развие трите типа отношения: към предметите, към другите хора и към себе си. Първите пред игрови форми започват да се развиват от 8-я месец след раждането на детето, като първоначално майката играе, а детето е зрител и реагира емоционално. Подготвителен етап за

развитието на различните видове игри е предметната, която възниква при общуването на детето с възрастния.

Играта може да бъде под формата на:

- Индивидуална: детето играе само.
- Съвместна: дете-дете, дете-възрастен.
- Групова: няколко деца.

Игрите биват: творчески (сюжетно-ролеви, игри- драматизации, режисьорски и строително- конструктивни) и игри с правила (подвижни и дидактични) и се развиват в следната последователност:

- Сюжетно- ролеви: нпр.игра на чичо доктор, мама и бебе ,трамвай и пътници др.
- Игри- драматизации: по сюжет от приказка или филмче.
- Режисьорски: детето само разиграва сюжет и изпълнява ролите на всички персонажи.
- Строително- конструктивни: нпр."Строител" и др.
- Игри с правила: Подвижни нпр.игри с топка и др. и дидактични игри с учебна цел. При тези видове игри се изисква спазването на определени правила.

Играчката

Чрез нея се осигуряват условия за ранното усвояване на обществения опит и за комплексното развитие на децата. Тя е специфичен предмет предназначен за игра и обединява основните дейности: игра, труд и учение. Необходимо е да отговаря на определени условия за сигурност и нравствено възпитание. Желателно е играчките да бъдат безопасни и здрави, както и подбрани според възрастта на детето. При деца под 3г.избягвайте дребни или разглобяеми

играчки, кукли с коси, зарчета. В кърмаческа възраст се препоръчват гумените и меки играчки, но не плюшени. Разбира се в предучилищна възраст играчките се обогатяват и са различни за момиченцата и момченцата.

Класификация на играчките:

- Сюжетно-образни (Кукли).
- Технически.
- Игрови строителни и констр. материали.
- Предмети от игровото ежедневие (Мебели, прибори и др.).
- Дидактични играчки.
- Музикални играчки.
- Играчки за подвижни и спортни игри.
- Забавни играчки.

На какви изисквания трябва да отговарят играчките?

- Хармонично съчетание на замисъл, конструкция, форма и цвят.
- Да въздействат за натрупване на положителен нравствен опит.
- Да са продукт на съвременното техническо развитие и да предполагат творческото им използване в различни игрови ситуации.
- Да удовлетворяват детската потребност от активност.
- Да са безопасни и трайни.
- Да възпитават естетически вкус у децата.
- Да съчетават реалното и въображаемото.
- Комплексно да въздействат върху различните анализатори на детето.
- Да осигуряват познавателна активност на детето и да развиват неговата наблюдателност и любознателност.

Дидактически играчки:

Специалистите препоръчват няколко вида дидактически играчки с различни игрови действия, програмирани в техните конструкции.

- Играчки за нанизване (кубчета, полусфери, топки и т.н.), които се нанизват на някаква основа и обикновено се поставят над детското легло или на детската количка.
 - Играчки за търкаляне, които са с различна големина и форма.
 - Играчки, които се състоят от различни геометрични фигури (кубчета, конуси, цилиндри) с различен цвят, форма и големина, които се нареждат по различен начин.
 - Разглобяващи се играчки, които са предназначени да развиват уменията на детето да свърже или раздели две и повече части от еднородни предмети.
 - Сюжетни играчки с малък размер (4-10 см): кукли, колички, плодове и зеленчуци, животни, а също предмети, подбрани по определен признак.
- И още нещо, погледнете детето си когато играе и може би ще познаете в него себе си. Огромно постижение е да станете за детето си образец за подражание. Само когато сте в играта с вашето дете, можете да го разберете истински. Играйте с детето си!

Ползвайте услугите на детски ясли само в краен случай!

*„Ако искате да отгледате добри деца, харчете за тях два пъти по-малко пари и два пъти повече време“
(Esther Selsdon)*

НФ "Моето дете" съветва родителите да ползват услугите на детски ясли само в краен случай. Детето не бива да бъде отделяно от своята майка по-рано от 2-3 годишна възраст!

- След 8-я месец се появява "Страхът от непознат", а на майката детето е предало особен статут, поради което всяка непозната

обстановка и чужди лица всяват страх и несигурност у него.

- Децата в ранна детска възраст се нуждаят от общуване с възрастен в лицето на своята майка, общуването с връстници се появява по-късно. Разбира се винаги може да предоставите време за игри и общуване на вашето дете с други деца в парка или от приятелски кръг!

- Децата отглеждани в детски ясли боледуват много по- често, предвид контактите си с различни деца. Стресът от раздялата с мама и попадането в непозната обстановка също намаляват имунитета и водят до често боледуване.

- Децата отглеждани в детски ясли са едно от многото, оцетени са по отношение на индивидуално внимание, нуждите им се покриват според установения режим. От твърде крехка възраст трябва да се съобразяват с правила и режим, да са поставени в положение на конкуренция и да се "борят" за играчки. Това води до нервност и агресивно поведение.

- Ранната раздяла с майката и плачът могат да наранят детската психика и да доведат до трайни последствия!

- Детето е малко, беззащитно и нуждаещо се от мама толкова кратко време и заслужава да бъде удовлетворена тази негова потребност. През целият си живот ще се социализира, ще общува, ще изпълнява правила и режими, поради което заслужава през първите 3 години да бъде обгърнато от грижите и обичта на мама. За всичко има време...и със сигурност детето ще се научи да общува и ще се социализира.

- Детските градини са добро място за децата, предучилищните групи са необходимост и са задължителни, но детските ясли могат да бъдат спестени на децата, още повече че майките имат право на платен отпуск за отглеждане на дете.

- Някои деца свикват бързо, на други им е нужно време, а трети не свикват, може би по- късно се примиряват, но това е свързано с психическа травма, не я причинявайте на детето си!

- Ползвайте услугите на детски ясли само при липса на друга алтернатива! А алтернатива винаги им: ползване на отпуск по майчинство, за осигуряване на допълнителен доход мама може да работи някаква надомна работата или бащата да започне временно втора работа, поверяване грижите на детето на баба и дядо, включване в родителски кооператив и други.

- Ако една майка бърза да предостави възпитанието на детето си от едногодишна възраст на държавата и предпочита компанията на приятелки, поради нервност или скука при общуване с детето..., оставяме подобни ситуации без коментар! Много рядко се срещат деца, които бързо свикват и с желание ходят на детски ясли предпочитайки компанията на лелките пред тази на мама, но това са предимно деца които нямат изградена силна емоционална връзка с майката или достатъчно интересен живот у дома и в семейството. Другите плачат, много плачат и ходят с нежелание.

- В детски ясли педагогически занимания се провеждат само два пъти седмично, децата се отглеждат от мед. сестри и лелки. Усвояваните знания и умения са елементарни и в компетенцията на всяка заинтересована майка. В този ред на мисли, посещението на детски ясли няма да им донесе много знания и няма да развие у тях способност за общуване, това са неща които може да научи и у дома.

- И не забравяйте, нищо не е по- важно от вашето дете! Общуването с детето и времето изкарано с него са най- добрата инвестиция! Всяко дете е индивидуално и уникално.

И накрая, моите две деца не са и никога не бих позволила да посещават детски ясли и да бъдат обгрижвани от други хора в толкова ранна възраст!

Разбира се преценката, решението и отговорността е на родителите и те са тези, които следва да преценят кое е най-доброто за детето им!

"Детските ясли разрушават детския мозък и ранното отделяне от майката има своите последици."- твърди психологът Арик Сигман от британското кралското медицинско общество, съобщава "Дейли Мейл". Според него ако в първите години от живота на детето за него се грижи друг човек, а не родителите му, в организма му се повишават нивата на хормоните на стреса. В резултат този стрес може да се прояви в пристъпи на кашлица и настинка, вследствие на понижената защита от инфекции и дори сърдечни болести в по-зряла възраст. Децата, лишени от майчиното внимание е твърде вероятно да се сблъскат с проблеми в изграждането на отношения.

Развод по български

Когато хората се влюбват, създават семейства и деца, едва ли мислят, че може да настъпи момент, когато на вратата ще почука раздялата, носеща студенина в чувствата, разочарование, отчуждение и дори омраза. Уви, значителна част от браковете са несполучливи. Причините могат да бъдат

безкрайно много. Основно се посочват несходство в характерите, домашно насилие, изневяра и много други. В този ред на мисли, според мен бракът е нещо като лотария или пъзел, трудно е да се намери точният човек, единствената половинка с която да делим всичко, да се допълваме и да имаме подкрепата ѝ в радост и тъга, да бъдем едно цяло до края на живота си. Нужни са толерантност и зачитане личността на другия, както и запазване на пламъчето, обичта и уважението. Когато дойде разочарованието, някои двойки просто се оставят във вълните на живота и съжителстват формално, но се чувстват толкова чужди. Други живеят по навик, навикът да бъдат под един покрив. Трети, заради хората и хорското мнение или заради имуществото. Други, заради децата, въпреки че децата не са критерии за щастлив брак. За радост има и щастливи бракове, при които любовта, тръпката и желанието остават през годините. Това е идеалният вариант. Но да поговорим за семействата решили по една или друга причина да сложат край на своя брак.

От къде да започнат?

Не е излишно съпрузите да положат усилия за запазване на семейството, но ако възможностите са изчерпани и разводът е единственият изход, това е по-добрият вариант, отколкото страданието и нещастното съжителство. Определено едно дете би се чувствало по-

добре, ако живее само с единия си родител, отколкото в семейство в което царят неразбирателство и скандали. А ако има и насилие, това се отразява негативно върху неговото личностно формиране. Най-добре е съпрузите да си спестят обидите и грубостите и да подадат молба до Съда за прекратяване на брака им, което може да стане по взаимно съгласие или по исков ред с доказване на вина. Цяло вълшебство е в този процес да се запази добрият тон и толерантност и раздялата да стане цивилизовано. В повечето случаи се започват безкрайни съдебни дела. Насъскват се един срещу друг родители и роднини. А семейните приятели е добре да не заемат страна. И в крайна сметка най-оئےправдани се оказват децата и се превръщат в нещо като буфер, което не бива да се допуска.

При кого да остане детето?

Детето след развода остава предимно при майката, много рядко се случва грижите да са поверени на бащата. Когато децата са две, често също се присъждат на майката. Но има случаи, когато едното дете остава при майката, а другото при бащата, което не е особено правилно, защото се налага да се разделят и да израснат поотделно. При спор между родителите при кого да остане детето след развода, съдът решава, като напоследък се допитва и до службата за закрила на детето.

Семейното имущество?

Практиката показва, че много несъвестни бащи изнасят семейното имущество преди влизането в сила на съдебното решение, което е твърде нелоялно поне в името на годините през които с въпросната жена всичко са създали заедно и са имали и приятни мигове. В други случаи майката и детето запазват семейното жилище и обзавеждане, а таткото си тръгва само с личния багаж и малка част от вещите, което е приемлив вариант. Други си поделят нещата според нуждите. Има и варианти в които се завеждат допълнителни съдебни дела за подялба на семейното имущество и се започва една безкрайно дълга процедура. Рядко двамата съпрузи се споразумяват и предварително стигат до консенсус, което е най-добрият и безобиден вариант. Има варианти и в които майката оставя всичко и си тръгва от семейното жилище поверявайки децата на грижите на бащата, макар да е рядко срещано.

Отношения между родителите след развода?

В повечето случаи отношенията между бившите съпрузи се превръщат като тези между кучето и котето. Често бащата забравя, че се развежда с майката, а не с детето си и престава да се интересува от проблемите на детето си и да сътрудничи на майката в отглеждането и възпитанието му. Много майки настройват негативно детето против бащата и го ограничават от срещи с него, а детето има нужда да контактува, както със своята майка, така и с баща си, стига това да не го разстройва и да не му влияе негативно. Особено недопустимо е, ако бащата дори отказва да изплаща присъдената издръжка на детето си, а защо не да заделя и допълнителни средства за него, в тези случаи

майката тръгва по дълги и унижителни дела и ако бащата не прояви съвест, те завършват неуспешно. А би било редно родителите да продължат да контактуват поне когато се касае за важни моменти в развитието на детето им- различни проблеми, образование и др.

Да кажем ли на детето, че се развеждаме?

Всичко зависи от възрастта на детето. Ако е прекалено малко, това няма как да стане, но не бива през годините да се спестява информация или контакти на детето с бащата, ако желанието е взаимно. Ако детето е по-голямо, непременно трябва да му се съобщи и е най-добре да се започне с разговор между детето и родителите, да му се обясни що е развод, че понякога съпрузите не могат да продължат съвместния си живот и се разделят, но това не означава че те по някакъв начин няма да обичат или да се грижат за детето си. Не бива този процес да става тайно от детето, тогава стресът е много по –голям.

Новият партньор?

Ако в животът ви се появи нов партньор и имате сериозни намерения, представете го на своето дете и поговорете с него, обяснете му че новият човек в живота ви по никакъв начин няма да заеме мястото в сърцето ви отредено за вашето дете и че любовта има много страни. Не позволявайте детето да се почувства ненужно или пренебрегнато. А ако се появи второ дете, тук деликатността трябва да бъде номер едно и децата да бъдат равнопоставени.

Цялата тази история може да приключи безобидно и нетравмиращо за детето, ако е намерен точният подход и малкият човек израсне спокойно и нормално, имайки подкрепата на родителите си, макар и да са разделени. Не бива да се допуска, детето да се почувства виновно, изоставено, ненужно или несигурно. Но ред родителски грешки могат да доведат детето до депресия, занижено самочувствие и несигурност. Често този процес е съпроводен с поява на тикове, нощно напикаване и различни придобити вредни навици. Въпросът с развода е много деликатен и болезнен за децата, затова не бива да се превръща в битка, не искате от детето си да застане в средата на бойното поле, защото последствията могат да бъдат необратими.

Как да съхраним любовта със семейния партньор?

За съжаление много често през годините на семейния живот любовта между партньорите угасва. Появата на децата, проблемите в работата, еднообразието в ежедневието често водят до загуба на чувства и интерес към човека с когото сме планирали в щастие да изживеем дните си. Уви времето преди брака и появата на децата е много по- различно от реалния

семеен живот. Тогава остава въпросът, как да съхраним любовта в семейния живот през годините?!

Романтични постъпки за мъжа

За някои мъже романтиката е смешна, за други тя е глупост, глезотия или в най-добрия случай тя не е необходима. Но, мъже, помнете, че за жените тя означава много. Нали бихте искали да доставите малко радост на съпругата си, да видите радост в очите ѝ и да я накарате да се почувства специална!? Тогава спомнете си годините, когато "ходехте" преди да се ожените. По онова време се разхождахте често. Можете да се сетите за още идеи, които сте позабравили през онези години-

от вас зависи дали ще си възвърнете "формата" като започнете да прилагате някои от тях отново. Грижете се за съпругата си, направете нещо, което сте правили в началото на вашата връзка.

- Преди да отидете на работа оставете цвете за съпругата си и бележка, като ѝ напишете колко много значи тя за вас.

- Не пестете вълшебния израз : "Обичам те!"

- От време навреме ходете заедно на вечеря и прекарвайте вечерта, без да говорите за работа и проблеми. Ако децата са малки, поверявайте ги на баба и дядо, със сигурност радостта ще е взаимна и ще можете да бъдете напълно спокойни, че са в сигурни ръце.

- Понякога нпр. следващата събота, кажете на съпругата си, че тя е "кралицата на деня". Заемете се с домакинската работа: разтребете къщата, пригответе храната, погрижете се за децата. Дайте ѝ възможност поне един ден да си почине от ежедневните домакински задължения.

- Хвалете я пред децата и чужди хора за всичко, което тя върши.

- Демонстрирайте в отношенията си уважение и взаимно зачитане.

- За годишнина от сватбата и дори без повод направете изненада- напишете няколко бележки за това колко я обичате и цените. Сложете ги на различни места, така че след време тя да ги намери, нпр. в чекмеджетата на шкафа в книгата която четете, в кутията с бижута и др.

- Бъдете джентълмен: отваряйте ѝ вратата, придърпвайте ѝ стола за да седне, бъдете мил с нея. Помогнете ѝ да простре прането или измийте съдовете.

- Прекарвайте вечерта заедно. Разгледайте старите фотоалбуми, пуснете любимата ѝ музика, потанцувайте.

- Пригответе храна за пикник, отидете на някое живописно място, разходете се, наслаждавайте се на пейзажа, хапнете сред природата и се насладете на спомени. Заминете сами, с децата или с приятели.

- Когато тръгвате или се прибирате от работа, не забравяйте целувката.

Ако искате да сте наистина романтичен мъж, за да разберете по- добре нуждите на жена си, може да ѝ зададете някои от следните въпроси: На кое от местата, които сме посещавали искаш да отидем отново? Удовлетворена ли си

от нашия интимен живот, какво мога да променя в отношението си към теб, за да се почувстваш още по- обичана? Кое събитие в нашия живот е било най- смешно в нашия живот? Кога през нашия съвместен живот се почувства най- щастлива? Кои три неща, които върша или говоря те карат да се чувстваш по- близка с мен и кои три неща, които върша ли говоря те отдалечават от мен? Кои са двете най- големи мечти в живота ти и с какво мога да ти помогна за тях?

Романтични подаръци

Бонбони, които вашата съпруга обича много. Цветята винаги са актуални. За рожден ден, годишнина или друг празник ѝ купете нещо лично за нея, нещо за което тя си е мечтала отдавна, а не за къщата.

Романтично забягане

Спомнете си най- романтичната част от медения месец и я пресъздайте в по- малък мащаб. Идете на мястото, където сте били като младоженци и прекарайте там нощта. След това си направете романтична разходка.

Романтични постъпки за жената

Въпреки, че мъжете не винаги са инициатори на романтични изненади, със сигурност те се чувстват специални и поласкани от такива, особено когато любимата им жена покаже своята любов и внимание по един нестандартен начин, в момент когато не очакват или са изморени. Бъдете чувствителни към нуждите на половинките си и изобретателни. Дори с малко средства можете да покажете на съпруга си, че го цените и ви е приятно да прекарвате повече време само двамата.

- В присъствие на други хора казвайте колко обичате и цените съпруга си.
- Предложете му помощ по един от проектите, които отдавна му висят на главата.
- Спомнете си какво обича съпругът ви и го изненадайте. Събудете се сутрин по-рано от обикновено, пригответе му любимата закуска и я сервирайте в леглото, пуснете любимата му песен.
- Идете заедно за риба или на мач или направете нещо заедно, което той много харесва. Не пренебрегвайте семейните уикенди или почивки извън града.
- Пригответе заедно вечерята, след това погледайте филм.
- Идете на концерт или кино и се забавлявайте. Направете нещо весело и романтично, с което сте се занимавали в началото на вашата връзка. Дори и

след появата на децата, отделяйте време само за вас двамата.

- Играйте вечер или през почивните дни заедно с децата си, има огромен избор от семейни игри на пазара.

Ако искате да бъдете една романтична жена, попитайте съпруга си за следните неща, за да можете да отговорите на нуждите му: Кои са нашите най- романтични срещи? Считаме ли брака си за наш приоритет и виждат ли това нашите деца? Какви мечти имаме относно брака си за напред? Ако можем да прекараме два дни само двамата, как би предложил да ги прекараме? Ако можеше да отидеш на което и да е място в света, къде би заминал и защо? Какво бих могла да направя, за да ти помогна в работата или в къщи? Какво мога да променя в отношението си към теб? Кои мои постъпки говорят за любовта ми към теб и какво бих могла да направя за да се почувстваш още по- обичан? Разкажи за този момент, когато си почувствал особена близост с мен! Кои три неща ти харесват да правим заедно?

Романтични подаръци за него

Хубав парфюм, риза, вратовръзка или нещо друго и го оставете в колата или в дрехите му заедно с бележка/картичка, като му напишете, че го обичате и се гордеете, че сте негова съпруга.

Подарете на съпруга си фотоколаж, който изобразява вашия семеен живот. Измислете интересно име на фотоколажа и го надпишете. Подарете му фотоалбум, който съдържа снимки с важни събития от ваши съвместен живот, надпишете всяка снимка.

И още нещо: Подарявайте му повече романтични вечери. Грижете се за своя привлекателен външен вид, бельо и козметика.

Ако искаш да отегчиш мъжа до теб или да го ядосаш!

- Най- саркастично му обясни къде стоят чорапите и къде да си прибере дрехите.

- Когато си ядосана, посрещни го на вратата с упреци: "Ти все закъсняваш!" "Не се сети да купиш хляб, нали?!" "Дошли ми е до гуша от...!"

- Дай му да разбере колко много твоите родители превъзхождат неговите.

- Всячески се помъчи да нараниш мъжкото му достойнство!

- Спомени му за предходните си връзки и колко по- надеждни са били те?

- Показвай пренебрежението си към неговите съвети и предложения, като междувременно вършиш нещо друго, докато ти говори.

- Врълхитай го като съдия, точно когато си почива и му напомни за всичката несвършена работа и предстоящия ремонт в къщи.

- Никога не го хвали за успехите му, за да не се надува.

- Като се появи вкъщи, винаги започвай с проблемите, оплакванията и грижите и никога не го питай как е минал денят му.

- Показвай му възхищението си от другите мъже.

- Критикувай хобито, приятелите му, работата и всичко, което той харесва.

- Отрупвай го с ненужна информация за личния живот на съседите, колегите и

със злъчни истории за познатите ви.

- Поставяй под съмнение обясненията му за закъсненията му или за несвършената работа.
- Никого не го изслушвай, а го прекъсвай, защото знаеш какво ще каже.
- Демонстрирай му колко си скапана от работа и го отблъсквай при всеки опит за интимна близост.
- Остави го да спи сам, а ти заспи при децата!

Нуждите на мъжа- какви са те и как да ги разбираме!?

Мъжът има нужда да "вижда" обичта на съпругата си чрез нещата, които тя прави за него. Не забравяйте, че мъжете възприемат нещата, когато ги виждат, а жените когато ги чувстват.

Мъжът има нужда да бъде обичан и да знае това, затова казвайте му го.

Той има нужда от възхищение и уважение, за да се чувства уверен.

Той иска да знае, че цените мнението му, съветите му и това, което прави за семейството и дома.

Нуждае се от разбиране и приемане такъв, какъвто е- с грешките и недостатъците си.

Той иска да бъде уважаван и зачитан за издръжката на семейството, която осигурява и за професионалните му качества.

Мъжът иска да оценявате и да му благодарите за помощта в домакинството, за да се чувства насърчен да помогне отново.

Мъжът има нужда съпругата му да говори за добрите му качества пред неговите приятели, общите познати и роднини.

Мъжът се нуждае от физическа близост и отзивчивост от страна на съпругата си. Експериментирайте, изненадвайте се взаимно, насладете се на нови усещания, заедно реализирайте еротичните си мечти, така че днес да не е като вчера.

Мъжът иска да се чувства водач и да бъде уважаван като мъж, да не е "под чехъл".

Не забравяйте, че мъжете са "големи деца", те обичат да имат хобита, да играят на различни игри, да посещават спортни състезания, не им се сърдете за това.

Той често не разбира потребностите на жената и е необходимо съпругата тактично да му обясни чувствата си или нуждите си, за да знае той как да откликне. За да споделиш проблемите си трябва първо ти да го изслушаш.

Говорете, много от проблемите в семействата се дължат на това, че партньорите не разговарят и не се изслушват. Бъдете едновременно съпрузи, партньори, любовници и приятели.

Не забравяй, че от теб зависи да помогнеш на съпруга си да стане почувствителен към твоите нужди и да помага вкъщи, като първо ти проявиш разбиране и уважение към него, като избягваш упреци, натяквания и подигравки и го почиташ като глава на семейството. Същевременно показвай му, че и ти държиш на уважението.

Езикът на любовта

Чувствам се обичан/а, когато направиш нещо за което съм те помолил/а.

Чувствам се обичан/а, когато ме гледаш в очите, докато разговаряме.

Чувствам се обичан/а, когато ме прегръщаш.

Чувствам се обичан/а, когато ме хвалиш.

Чувствам се обичан/а, когато ми подаряваш разни неща.

Чувствам се обичан/а, когато ми помагаш да свърша нещо.

Нуждая се всеки ден истински да си говорим.

Бих искал/а да ме целуваш по- често.

Мисля за хубавите думи дълго след като си ми ги казал/а.

Когато ми правиш малки подаръци- изненади, чувствам колко много означавам за теб.

Често споделям с приятели колко много ми помагаш.

Няма значение какво правим, просто ми е приятно да съм с теб.

Това, което правя с най- голямо удоволствие е да ти правя подаръци.

Когато искам да те зарадвам си мисля какво мога да направя за теб.

Мисля, че думата любов, означава "време с теб".

Бих искал/а да се прегръщаме по-често.

Перфектният подарък е да ми казваш по-често "обичам те".

Повече от всичко чакам с нетърпение времето, когато можем да сме заедно.

Много обичам да пиша и да получавам мили бележки и писма.

Пътят към сърцето ми е физическият израз на любовта.

Когато правиш нещо за мен, се чувствам обичан/а.

Ако бях богат/а всеки ден щях да ти правя подаръци.

Непрекъснато търся начини да свърша нещо, което смятам, че ти харесва или когато имаш нужда от помощ.

Много обичам да правим различни неща заедно.

Ако искаш да ми покажеш любовта си бъди много мил/а и ми го покажи с целувка.

Винаги, когато искам да ти покажа любовта си казвам колко те ценя.

Често хората махват с ръка и казват, че всичко това е невъзможно, поради ред битови проблеми и безпаричие. Аз смятам, че повечето от идеите дори не струват пари, освен това едно малко удоволствие може да бъде и скъпо и евтино според финансовите възможности на хората, но ако носи положителен заряд то ще бъде безценно. Ако има желание- винаги има начин да бъде изненадан и зарадван човека до нас, ако няма желание- се търсят причини... А и нали именно тези малки моменти на положителни емоции ни издигат над дребните битови проблеми... Иначе рискувате да забиете нос в ежедневието и в един момент то да ви дотежи.

Казано е: "Моят дом е моята крепост!" и колко добре би било след напрегнатия работен ден всеки да има възможност да се прибере в своята "крепост" и там да намери спокойствие, разбирателство и любов. Особено важно е за нормалното развитие на децата да израстват в спокойна семейна обстановка, в която цари взаимно зачитане и уважение между родителите. Не пестете жестовете на нежност, прегръдките и целувките пред децата си. Повярвайте, те предпочитат да видят мама и тати да се целунат, отколкото да се карат и нагрубават.

Може би много от вас, ще си кажат : "Ако всичко това го изпълня, той/тя няма да го приеме и ще се почувствам неловко!" А може би той/тя отдавна очаква именно това от вас, тогава нищо не губите, просто опитайте, направете първата крачка и ще се уверите в промяната! И още нещо, разговаряйте, разговаряйте с партньора си за вашите мечти, чувства и желания, за вашите виждания по теми които ви вълнуват, само така ще можете взаимно да се опознаете. Грешката на много двойки е, че не разговарят и въпреки че с години живеят заедно, не се познават. Често мечтаят за едни и същи неща, а ги таят у себе си и не смеят да ги споделят един с друг. И когато се натрупат много несподелени мисли, идват многото неудовлетворени потребности, бракът се превръща в съжителство, връзката охлажда и често се търси пристан в изневярата... Няма душа, която като й проговорите с езика на любовта, да не ви разбере. Ако един човек чувства, че го обичате, вие можете да го преобразите! Идеална рецепта за щастлив семеен живот няма, всичко е индивидуално, но винаги можем да си позволим малко повече романтика. Успех!

Общежитието- втори дом за ученика?

Когато чуем думата "общезитие" едва ли си представяме цветуща картина. Вероятно това е така, заради царящата мизерия и хаос в повечето ученически и студентски общежития в България. Въпреки приемливите цени, много ученици на които им се налага да учат в друг град предпочитат частни квартири, колкото и да не са по джоба на родителите им.

Общежитие или квартира? Може ли общежитието да бъде уютен втори дом на подрастващите учащи в друго населено място, да предлага спокойствие и сигурност, грижа и удобства? Да, може и това лично го открих при първото ми посещение в Обединени Ученически общежития- Хасково, които през последната година получиха две регионални и една национална награди за своя зелен, подреден и с много вкус оформен двор.

Преди години това пространство беше пусто и неугледно, докато ръководство, възпитатели и ученици не решават да го превърнат с много труд и желание в красиво място за отдиш. А когато наоколо е красиво се възпитава и отношение към красотата и естетиката и децата пазят, защото знаят че това е тяхно и че за да го има, зависи само от тях.

Прекрасният зелен двор не е единствената придобивка в общежитията, защото не по-малко зелено и приветливо е във фоайето, залите, стаите на децата. Освен приятна обстановка, тук са създадени и куп занимания по интереси. При всеки празник възпитатели и възпитаници подготвят невероятни програми, показвайки танцови, певчески и артистични способности. Децата редовно участват в различни фестивали и са носители на много грамоти и награди.

Освен уют, начин за полезно използване на свободното време и грижа, децата тук имат сигурност и защитеност, както и позитивно отношение и приятелско общуване със своите възпитатели. И всичко това на символични цени. Споделям тази статия, за да бъде последван добрият пример и да се знае, че за да се случи нещо добро преди всичко е нужно желание.

Образованието ще реши проблемите на ромите

Вкарайте децата от гетата в училище и след 20 години ще пеем друга песен!

Най-покъртителната гледка за мен е събарянето на нечий дом. Напоследък всички сме свидетели на багерите, поэтапно събарящи незаконните цигански къщи или по-точно бараки, съградени от подръчен материал. Сърцераздиращи сцени, писъци, клетви, многодетни семейства с малки деца и бебета оставени да нощуват под открито небе в гетата... Повечето хора ще кажат, че така им се полага и че след като ние цял живот учим, работим, плащаме данъци и изплащаме кредити, никой не им е длъжен. И това е

така. Въпреки, че Европейското законодателство забранява събарянето на дом, който е единствен за дадения човек. Факт е и това, че събарянето на циганските къщурки по никакъв начин не разрешава проблема с незаконното строителство!

Няма как тези хора да останат под открито небе доживотно. И защото нямат шанс за собствен дом или квартира, пак ще съберат материали от бунището и

до зимата ще си съградят нови бараки. По изборно време, пак някой ще им обещае, че ще ги узакони. Ще минат години и пак ще бъдат съборени, пак ще има багери, резове, клетви, нощи под открито небе и ... нова барака. И така ще си играем на „Тука има- тука няма“ до безкрайност и пак ще остане неразрешен циганският проблем с незаконните постройки. А никой не си задава въпроса, защо нещата стигнаха до тук? Защо държавата десетилетия си затваря очите спрямо тази част от населението, хубава или лоша тя принадлежи към българското общество?! Защо този контингент от населението бе оставен да гине в мизерия, неграмотност и скотски начин на живот?

Кому беше нужна тази бедна и лесна за манипулиране общност? Защо законите не се прилагаха след 1989-та година еднакво за всички? Защо ранните бракове и раждания в детска възраст при ромите се третират като традиция, а не като нарушаване на поне няколко закона? Защото, ако аз не полагам грижи за децата си, negliжирам ги, не ги пускам на училище, задомя ги и родят на 12 годишна възраст, ДАЗД, социалните служби и прокуратурата ще ме линчуват по всички възможни начини и ще понеса цялата тежест на закона! Защо социалните служби не работиха

ефективно през годините с хората от гетата и не им помогнаха да се социализират и научат в планиране на раждаемостта, в родителски умения и отговорности, в елементарни хигиенни навици и изграждане на приоритети? Защото работата на социалния работник не е пред бюрото, а при хората нуждаещи се от социална подкрепа. Къде отидоха парите, предназначени за интеграция на ромите? Защо децата им не бяха вкарани в училище, а се роди и израсна едно цяло абсолютно неграмотно поколение? Защо децата от най-неблагонадеждните семейства в гетата не бяха настанени в приемни семейства и приучени в добри навици? Защо бяха оставени да съществуват на някакво животинско ниво, с живот воден от инстинкти? Защо...?!

Представете си, ражда се едно дете, израства без добрия родителски пример, без възпитание, без обноси и обществени норми, без училище и подходящи игри, без знания, без нищо... Как да очакваме, че от него ще израсне съвестен гражданин и данъкоплатец, способен да излезе на пазара на труда, да печели по честен път парите си, да плаща данъците си, да построи и изплати дом, да възпита деца и да бъде полезен на обществото? Е няма как това да стане, ако през 21-ви век сте неграмотни, ако сте израсли някъде встрани от обществото, ако нямате елементарно възпитание и никой не ви е научил, че в обществото освен права- има задължения и правила. И идва ред на кражбите, обирите и незаконните къщички... единственият начин за оцеляване, инстинктивно оцеляване.

Една огромна част от тези хора израстват по домове за деца, години наред прекарват по затворите, получават доживотно социални помощи и от здрави и работоспособни хора се превръщат в негови паразити. Всички проблеми на тази част от населението идват от липсата на образование. Един неграмотен и манипулиран човек няма шанс да бъде пълноценен гражданин. Вкарайте

децата от гетата в детски градини и училища, а при необходимост и в приемни семейства и след 20 години друга песен ще запеем. Е да, ама на някого това не е изгодно...

Работила съм с ромчета, като социален педагог в училище и в ДМСГД. До болка познавам манталитета на тези хора. Сутрин ги събирахме по домовете им, за да ги вкараме в класните стаи, раздавахме им безплатно банички, осигурявахме им учебни помагала, само и само да направим училищния праг по-привлекателен. И ако забелязвате тук идва разликата, те трябва нещо да получат за да изпратят детето си на училище, а ние сме готови на куп лишения, за да дадем добро образование на децата си. Често съм им задавала въпроса за многобройните

раждания. Начините за предпазване от нежелана бременност те считат за нещо вредно и смъртоносно, а ражданията на деца превърнаха през годините, като единствена възможност за постоянни доходи. Обичайно, след като свърши периодът на майчинство, настаняват децата си в дом и го връчват на грижите на държавата. Колкото по-неуки и бедни са хората, толкова повече деца имат и обратното. Същевременно много осиновители от чужбина, отгледали наши ромски деца, имат добрата практика да ги доведат като по-големи в България, да им покажат дома в който са отглеждани и населеното място в което са родени. Тези деца учеха в колежи, владееха по няколко езици, свиреха на различни инструменти... Представете си на какво интелектуално ниво щяха да бъдат, ако бяха израснали в гетото.

Хората от моето поколение помнят, как живееха циганите преди 1989-та година. Посещаваха училище и бяха грамотни. Работеха по фабрики, заводи и пътища, други имаха занаяти. Момчетата служеха в трудовите войски и се сдобиваха с професия. Не малко от тях отгледаха и възпитаха добри деца, които посещаваха училище и поздравявам всеки изучил се и доказал се от тях. Тогава нямаше незаконни къщи и среднощни престъпления. Защо ли, защото имаше правила, а не безнаказано своеволие. Значи може, може и още как. Но определени партийни кръгове поддържайки един постоянен електорат от сигурни неграмотни, бедни и озверени гласоподаватели нямаше интерес от това, напротив. Няма по-лесен за манипулиране народ, който е неук и беден. Точно тези партийни лидери им обещаваха узаконяване на незаконните постройки и вменяването на чувство за безнаказаност. И за да има справедливост и преборване с платеното гласуване по време на избори, трябва да бъде задължително за всички български граждани, само така ще е ясен реалният вот на българите.

Защитните организации въобще не им помагат с методите си на сляпа защита. Не е помощ ако се втълпяват само правата без задълженията на гражданите към държавата и обществото. Ще бъдат в полза на хората от гетата, ако ги вкарат в училище и реално ги интегрират, ако ги научат да дават, преди да искат от държавата.

Рецептата е проста: Машабна програма за образование и реална интеграция на този контингент от българското население! Ако тези хора имат образование и са грамотни, ще имат професии, ще бъдат конкурентно способни на пазара на труда и ще имат доход, вместо доживотни социални помощи. Ако тези хора имат образование трудно ще бъдат манипулирани. Ще са наясно, че раждаемостта може да се планира, че тя е решение, а не случайност. Ще бъдат добър пример за децата си, ще ги възпитават, ще ги изпратят на училище и ще ги подготвят за живота, вместо да ги задомят по на 12. Факт е, че ромите получили добро образование имат по 1-2, а не по 12 деца. Имат законни домове, работят, плащат данъци, живеят честно и почтено и с нищо не се различават от всеки средностатистически човек. И за мен е удоволствие не малко от тях, да бъдат дори част от приятелите ми. Решение на циганския проблем има, воля няма!

Да даряваме с любов и с... разум!

Актът на даряването е свещен и няма по-велико и смислено нещо от това да се дари и помогне на човек в беда. Но за да сте сигурни, че дарението ви се ползва по предназначение и е свършило работа, трябва да се съобразите с някои основни правила.

Когато правите предметни дарения под формата на дрехи, обувки, вещи за бита и др., те трябва да бъдат годни за употреба, здрави и чисти! Не използвайте дарителските кампании, за да се освободите от захабените, скъсани и негодни дрехи и обувки! Никои за нищо не е застрахован в живота, затова уважавайте човека в нужда срещу вас и не робувайте на принципа "На харизано магаре зъбите не се гледат!"

Съобразявайте се на кого дарявате, дали на деца или на възрастни хора, за да бъдат подаръците ви полезни. Не

може да дарите за детски дом, обувки №43 или дрехи за възрастни. Много българи останаха обидени, затова че сирийските бежанци не приеха голяма част от помощите, които им бяха предоставени. Оказа се, че много от дрехите не са съобразени със сезона, с условията в бежанските лагери и най-вече с културата на тези хора, сред даренията е имало блузи с дълбоки деколтета, къси поли и бални рокли с гол гръб.

Когато организирате кампания за социален дом или за човек в затруднено положение е добре първо да проучите конкретните и приоритетни нужди. Трябва да се създаде организация, да се уточнят отговорните лица и място за набиране на даренията, а създаването на събитие във Фейсбук върши чудесна работа с цел достигане на инициативата до повече хора. Полезно е

организатори и дарители да бъдат в контакт, за да се предотвратят ситуации в които да бъдат дарени 5 печки за един и същи човек, а нито едни зимни ботуши например. След приключване на кампанията, дарението трябва да се предаде лично на този за когото е предназначено, а ако е социално заведение следва да изискате договор и протокол. Желателно е да се покани и поне една медия (с разрешение на ответната страна), не за да се похвалите, а за да се отчетете пред обществеността и дарителите и за да бъде последван вашият пример, защото дарителството е "заразно" и би било чудесно, ако се предаде нататък. Ако сте организирали акция за набиране на средства за целева помощ за конкретен човек (за лична карта, отопление, определена вещ от първа необходимост и др.), съхранявайте стриктно документацията относно банковите трансакции и направете необходимото, човекът отсреща да използва средствата по предназначение. Ако лицето за което се организира кампанията се нуждае от финансови средства, следва да бъде посочена личната му банкова сметка, както и отговорността да се отчете пред дарителите. Ако се касае за набиране на средства за лечение, средствата трябва да се превеждат единствено по дарителската сметка на нуждаещия се. Обратната връзка с дарителите е много мотивираща и хората знаят, че наистина са помогнали на човек в беда. За съжаление, не са малко случаите, когато хора организират кампании или такива получили помощ са злоупотребили с нея, затова трябва да бъдем много внимателни и вискателни!

Избягвайте да подавате пари на улични просяци, които са превърнали човешката доброта в даденост, а просията в начин на живот, защото така им правите "мечешка" услуга. На такива хора предложете работа, защото както е казано по-добре е на нямащия да се даде въдица и да се научи как сам да си лови рибата, отколкото ако му се даде риба, изяде я и утре пак няма да има какво да яде. Бъдете много предпазливи към просещи майки с малко дете в ръце! Забележете, че тези деца никога не плачат, те винаги кротко спят! Често тези деца са наркотизирани, най-често чрез вдишване на лепило. В такива случаи по-добре купете баничка или мляко за детето и веднага сигнализирайте на тел. 112 или до местната ДАЗД. Внимавайте и когато давате пари на хора с физически увреждания с протегнати ръце предимно край някой подлез, пред църквите или на оживени улици. Често зад тези хора стоят мафиотски структури, които изземват събраните пари и остават човека да тъне в мизерия, като често е малтретиран и унижаван. В такива случаи, сигнализирайте до местната Социална служба и потърсете съмишленици с които да окажете реална помощ и подкрепа на хора попаднали в примките на разни дебеловратковци. Понякога даден социален проблем на човек в нужда може да бъде разрешен с помощта на институциите- община, социални грижи, полиция, БЧК или др. и ако помогнете с насочване, попълване на документи и търсене правата на нуждаещия се, това също е помощ!

Бъдете особено внимателни, ако някой ви иска пари за болните деца в България! В такива случаи следва да бъде посочена точна кауза в помощ на конкретно дете и дарителската му сметка, не някакво общо абстрактно понятие. За жалост често се злоупотребява с понятието "болни деца". Бъдете подозрителни и към "самаряните" в Интернет и Фейсбук, както и към хората с химикалки и картички набиращи средства за лечение на деца по улиците, автогарите, гарите и пазарите.

В повечето от тези случаи стоят мними организации и със сигурност парите ви няма да помогнат на болно дете. Няма по-велико дело от това да помогнеш на нуждаещ се, но за да сте сигурни, че парите ви отиват на правилното място за лечение, **ДАРЯВАЙТЕ САМО В ДАРИТЕЛСКИ СМЕТКИ на името на дадения човек и чрез смс-и на 17 777 с текст DMS, защото средствата от тях се превеждат ДИРЕКТНО в банковата сметка на самата болница след разрешение от съда и предоставяне на всички документи, така нуждаещите се НЕ могат да злоупотребяват!!!**

Най-важното условие при дарителските кампании са доверието, прозрачността и отчетността. [Кампаниите](#) на НФ "Моето дете" обединиха през годините много хора в помощ на родители и деца в беда и промениха в добра посока живота им. Благодарение на нашите приятели от Инициативата "[Спаси, дари на...](#)" много деца получиха адекватно лечение и се радват на щастливо детство. Доброто съществува и не трябва да позволяваме, да бъде опорочавано. Трябва, да го пазим, ценим и предаваме нататък! Благотворителността не е за всеки, а само за почтени и честни личности с големи сърца. И в заключение запомнете, не дарявайте за да отбиете номера, помагайте и давайте с любов и от сърце, но отговорно и с разум!

Отново за родителските грешки

Както е казал Аристотел "Възпитанието на детето започва преди раждането му!" и родителството започва много преди детето да се появи на бял свят. Отдавна се говори за пренатално възпитание или за възпитание преди раждането, защото е доказано че бебето усеща настроенятия на майката още в утробата ѝ и това оказва особено значение за неговото бъдещо развитие. Много е важно детето да се очаква от родителите си с обич, желание и нежни чувства. Майката да се въздържа от алкохол, цигари и нервно напрежение, тя се нуждае от разнообразна храна в нормални количества, здрав сън и спокойствие.

Модерно е напоследък да се ражда секцио и с упойка, дори да няма медицински причини за такъв вид раждане. Особено рисковано е планираното раждане, когато на детето не му е дошъл естественият момент да се роди. Ако имате нормална бременност и няма медицински причини за преждевременна лекарска намеса, оставете детето си да се роди в точното време и по естествен начин. Но въпреки препоръките, всяка жена има право на личен избор.

Една от първите и най-непростими родителски грешки е ако майката откаже да кърми детето си, въпреки че има кърма и няма причина да го лиши от този природен дар. Много са научните доказателства за предимствата на кърмата и не напразно СЗО алармира бебетата да се кърмят до 6- 12 месечна възраст.

Кърмата е идеалната храна за всяко бебе. Ако майката се страхува, че кърменето ще развали фигурата ѝ, в това няма истина.

Често майката продължава да третира детето си като бебе и след 2- 3 годишна възраст. То все още ползва памперси и не е приучено към гърне, съответно не съобщава и не регулира физиологичните си нужди. Липсата на търпение и страхът да не би детето да се напишка или наака в гащите, кара майките да "подсигуряват" хигиената на децата си с безкрайно дългото ползване на памперси, което е особено мъчително за детето особено в горещите летни дни. Приучаването трябва да започне отдалече, без каране и наказания и с много търпение, така поставяно детето върху гърне в определени часове постепенно ще го научи на този толкова важен навик.

Друга крайност е ако твърде рано детето започне да се третира като голям човек, а то има нужда от прегръдки, целувки, дори малко глезене. Ако в начална училищна възраст поради професионална заетост на родителите, детето се остави без надзор и е поставено в положение да се грижи само за себе си, то не е готово за това и рискът от тази самостоятелност е прекалено голям.

Много майки се страхуват да поверят в ръчичките на невръстното си дете лъжичка или чашка за пиене, за да не се изцапа, а нима всички сме се родили научени на битови навици и умения. Често срещано явление е детето да се храни от майката до 2-3 и повече годишна възраст, млякото и водата да се пият с биберон, а храната да е "бебешка"- пасирана и безвкусна. След 1- 1,6 г. детето трябва да премине постепенно на обща храна, менюто да е разнообразно, да се пестят само солените, мазните и силно подправени храни. Съответно да се храни самостоятелно и да пие вода с чашка, разбира се първоначално с помощта на мама и в нейно присъствие. Детето трябва да може да дъвче, защото дъвченето стимулира говора.

Препоръчвам да не се ползват биберони- залъгалки или поне намирам за недопустимо това да става след 1- годишна възраст. Тогава израстват първите зъбки и смученето на биберон- залъгалка или други предмети може да доведе до изкривяване на съзъбието. Ако биберони се дават, за да не плаче или за да мълчи детето, тогава коментарът е излишен..., защото ако детето плаче, значи има причина, а ако иска да общува с нас, нямаме право да му откажем. Своевременно трябва да се попречи формирането на навик детето да смуче пръстите си или предмети, в такива случаи отмествайте ръчичката от устата и я ангажирайте с играчка! Детето от ранна детска възраст трябва да знае, че в устата се поставят само храна и вода.

Много родители считат, че детето до 3 г. нищо не разбира, но това не е така. Децата разбират и чувстват, нуждаят се от обич и общуване. Бъдете близо до детето си, говорете с него, общувайте, играйте! Отговаряйте на стотиците му въпроси и стимулирайте неговата любознателност! Постарайте се първите 2-3 години да бъде отглеждано от своята майка и в домашна обстановка, детски ясли ползвайте само в краен случай. Детето през първите 3 години от развитието си има нужда от общуване преди всичко с възрастен, необходимостта от общуване с връстници се появява по-късно.

Когато детето започне да общува с други деца, да посещава детска градина или училище, много е важно да сте го подготвили за това. Да знае, че в

обществото има правила, които следва да се изпълняват от всички. Ще направите мечешка услуга, ако посъветвате детето си да отвърща на удара с удар. Надявам се, че не искате вашият син да бъде грубиян и побойник и да постига целите си с насилие, нещо което един ден може да се обърне срещу вас. Децата от малки трябва да знаят, че нямат право да удрят и да позволяват да бъдат удряни и че тяхното тяло е неприкосновено!

Възпитавайте детето си в нравственост, състрадание и зачитане на всяко живо същество. Възпитавайте у него добродетели, за да израсне като позитивен човек.

Не лишавайте детето си от време изкарано само с баба и дядо, този вид общуване носи особена уникалност. Дори глезенето от страна на бабите и дядовците по един особен начин е съчетано с един особен вид респект.

Ако е на път да родите второто си дете, много е важно да подготвите каката/ баткото за бебето, което ще се появи в семейството! Така детето няма да се почувства след време пренебрегнато и вместо ревност ще изпитва обич към своето брате или сестриче.

Ако детето ви е осиновено, разкрийте истината още в предучилищна възраст първоначално под приказна форма, за да може през годините свободно и без притеснение да говорите по темата и да не страхувате от "доброжелатели".

Ако нещата в семейния живот не вървят, направили сте усилия да се подобрят отношенията, но резултат няма, а единственият изход е развод, споделете и обяснете това на детето по подходящ за възрастта му начин. Не разрешавайте семейните си проблеми пред детето, спестете си караниците и обидите! Място за насилие пред детето няма и не бива да се допуска!

Не забравяйте, че трябва да се погрижите и за половото възпитание на детето си, само така то ще получи правилна представа за нещата и рискът да бъде обект на насилие е значително по- малък. Това може да се постигне чрез подходяща литература и разговори по темата, съобразени с възрастта на детето.

Независимо от възрастта на детето, общувайте с него, интересувайте се от проблемите му, наблюдавайте го, подкрепяйте го! Не използвайте обидни думи, епитети и каквито и да са жестове на пренебрежение и незачитане! Съобразявайте се с неговите мисли, мечти и желания! Отнасяйте се адекватно през различните етапи от неговото развитие и съобразно неговите индивидуални потребности! Родителството е отговорност! Във всичко което правите за своето дете от зачатията му до последния ви дъх, правете го с любов!

Още мои статии: <http://moetodete.com/forum/viewtopic.php?t=3680>

Снимки: личен архив и интернет

Статиите са авторски. Всички права запазени!

